Ազգ
Azg armenian daily
4 ՅՈՒԼԻՍ 2002 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 124 (2569)

Ռուսաստան-Թուրքիա հարաբերությունների որակական նոր մակարդակ

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՀՈՒԼԻՍ, ԴԵ ՖԱԿՏՈ: Ռուսաստանն ու Թուրքիան պատրաստ են իրենց փոխհարաբերությունները դնել «ներկա իրականություններին համապատասխանող որակական նոր մակարդակի վրա»: Այս մասին երեկ հայտարարվել է ՌԴ փոխարտգործնախարար Սերգեյ Ռազովի եւ Մոսկվայում Թուրքիայի նոր դեսպան Կ. Կաշկենտի հանդիպման ժամանակ, որի ընթացքում քննարկվել են ռուս-թուրքական հարաբերությունների զարգացման մի շարք հրատապ հարցեր:

Ինչպես «Դե ֆակտոյին» հայտնեցին ՌԴ ԱԳՆ մամլո ծառայությունում, այս գործում նշանակալի դեր կարող են խաղալ քաղաքական բարձր մակարդակի շփումները: Լուրջ ուշադրություն է հատկացվել գործարար կապերի հեռանկարների քննարկմանը, ամենից առաջ խոշոր ծրագրերի իրականացմանը տնտեսության այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են վառելիքաէներգետիկական համալիրը, շինարարությունը եւ այլն:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

Քաղաքական սպեկուլյացիա վերընտրության մարմաջով

Մեծամասնությունն ապացուցում է իր անողնաշարությունը

ԳՈՌ ՍԵՐԱՀԱՄՅԱՆ

Խորհրդարանում սկսվեց կյանքի կոչվել «ինչ կարծիքի ուզում են լինեն հասարակությունը եւ կուսակցությունները, ամեն ինչ որոշելու է քվեարկությունը» կարգախոսը՝ կապված ընտրական օրենսգրքի նոր «բարեփոխումների» հետ:

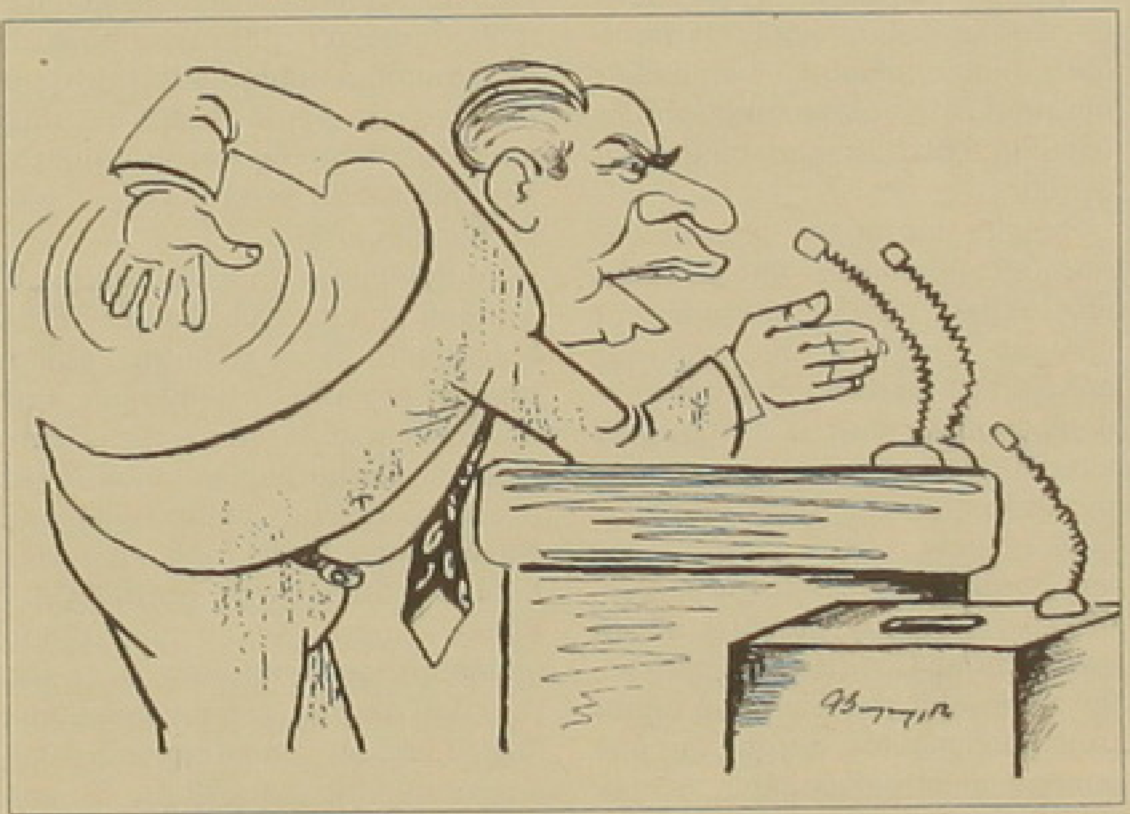

64 մեծամասնական ցուցակներով ընտրված պատգամավորների նախաձեռնությամբ արդեն երկրորդ ընթերցման ներկայացված օրինագծում ավելացվել են 4 նոր հոդվածներ, որոնցից 3-ը ուղղված են 2000 թ. ձեռք բերված քաղաքական համաձայնությունները տապալելուն: Այսպես նախատեսվում է 56 համամասնական տեղերը փոխարինել 75-ով, 75 մեծամասնականը՝ 56-ով: Այն դեպքում, երբ 2 տարի առաջ համամասնությունները փոխվեցին 94/37 հօգուտ համամասնականի: Ի դեպ, այդ ժամանակ տարբերակն ընտրվեց ոչ միայն կուսակցությունների, այլեւ մեծամասնական ընտրացուցակներով ընտրված պատգամավորների հետ փոխզիջման արդյունքում, եւ նոր նախաձեռնությունն իսկապես ավելին չէ, քան պայմանավորվածությունների խախտումը:

Տես ➧ էջ 2

«ԿՐՈՆԸ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ»

Թբիլիսիում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդներն առանձին հանդիպում չեն ունենա

ԲԱՔՈՒ, 3 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թբիլիսիում հուլիսի 16-18 տեղի է ունենալու խորհրդակցություն՝ «Կրոնը Կովկասում. համագործակցություն հանուն խաղաղության» խորագրով, որին կմասնակցեն նաեւ անդրկովկասյան երեք հանրապետությունների հոգեւոր առաջնորդները:

Ադրբեջանական «525-րդ» թերթը գրում է, որ խորհրդակցությունը նվիրված է ահաբեկչության դեմ պայքարում կրոնի ունեցած դերին: Սպասվում է, որ քննարկումների ավարտից հետո մասնակիցները հանդես կգան «ահաբեկչությունն իր բոլոր դրսեւորումներով դատապարտող» համատեղ հայտարարությամբ, որտեղ կքննադատվեն նաեւ ազգամիջյան բախումներին կրոնական երանգներ հաղորդելու բոլոր փորձերը: Կովկասի մուսուլմանների հոգեւոր առաջնորդարանի մամուլի գրասենյակից հաղորդել են, որ առանձին հանդիպում Ադրբեջանի հոգեւոր առաջնորդ Ալլահշուքյուր Փաշազադեի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի միջեւ չի նախատեսվում: «Ղարաբաղյան հակամարտության շուրջ երկու հոգեւոր առաջնորդների հերթական բանակցությունների ժամկետները դեռեւս ճշտված չեն»,- ասվում է հայտարարության մեջ: Վերը նշված թբիլիսյան կոնֆերանսը ծրագրված էր անցկացնել դեռ նախորդ ամիս, սակայն հետաձգվեց մի շարք տեխնիկական պատճառներով:

«Արարատի» ցուցադրմամբ կբացվի Տորոնտոյի միջազգային կինոփառատոնը

ՏՈՐՈՆՏՈ, 3 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ատոմ Եղոյանի «Արարատ» ֆիլմի ցուցադրմամբ կմեկնարկի Տորոնտոյի միջազգային կինոփառատոնը», նշում է Ռոյթեր գործակալությունը: Նկատի ունենալով, որ նախորդ կինոփառատոնը տեղի է ունեցել սեպտեմբերի 11-ի ողբերգությունից առաջ՝ ֆիլմի գլխավոր դերասաններից Դեւիդ Ալփայը նշել է. «Աշխարհը մեծապես փոխվել է վերջին կինոփառատոնից հետո, եւ «Արարատը» նոր աշխարհի շուրջ մտորումի է նման: Ես վստահ եմ, որ բացման ընթացքում ֆիլմը դիտողների համար կստեղծի համապատասխան զգացմունքային մթնոլորտ»:

Ադրբեջանը հրաժարվում է ընդունել Եվրախորհրդի ներկայացուցչին

ԲԱՔՈՒ, 3 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանը չի պատրաստվում դիմավորել Անդրեաս Գրոսին՝ Եվրախորհրդի դիտորդական կոմիտեի զեկուցողին, որ Ադրբեջան կժամանի հուլիսի 15-ին: Ադրբեջանի իշխանությունները հրաժարվում են աշխատել այս անձի հետ, չնայած Եվրախորհրդի անդամակցության գործընթացի շրջանակներում Բաքուն պարտավորվել է պայմաններ ապահովել ԵԽ ներկայացուցիչների այցերի համար եւ չսահմանափակել նրանց գործունեությունը: «Եվրախորհրդի անդամները անձեռնմխելի են: Այդ իսկ պատճառով ոչ իշխանությունները, ոչ այլ մարմիններ իրավասու չեն սահմանափակել Եվրախորհրդի անունից Ադրբեջան ժամանողների այցը», նշում է ANS գործակալությունը: Միաժամանակ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարության մամլո խոսնակ Մեթին Միրզան հայտարարել է, թե ԱԳՆ-ը խորհրդարանից չի ստացել ցուցում Գրոսին այցահրավեր չտրամադրելու վերաբերյալ: «Եվրախորհրդի ներկայացուցչին օդակայանից հետ ուղարկելը ոչ միայն էթիկայի խախտում կլինի, այլեւ կվնասի Ադրբեջանի միջազգային հեղինակությանը», նշել է նա:

Իվանովոյում սպանվել է «հեղինակավոր» ադրբեջանցի

ԲԱՔՈՒ, 3 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 28-ին Իվանովոյի մարզի Օտռադնոյե ավանում սպանվել է տեղի ադրբեջանական համայնքի ազդեցիկ եւ հեղինակավոր ներկայացուցիչ Սեիդով Յարահմեդ Սեիդ-Հուսեյն օղլուն (ծնվ. 1960 թ.), որն ավելի շատ հայտնի է Յարիկ մականունով: Առավոտյան տասին Սեիդովը դուրս է եկել տնից եւ նստել իր «Մերսեդես-230» ավտոմեքենան: Չի հասցրել մեքենան շարժել տասը մետր, երբ հնչել է ուժեղ պայթյուն: «Շտապ օգնության» մեքենան տուժյալին փոխադրել է հիվանդանոց, որտեղ պայթյունից երկու ժամ անց նա մահացել է գիտակցության չգալով: Ինչպես «Էխո»-ին հայտնել է Համառուսական ադրբեջանական կոնգրեսի տարածաշրջանային բաժանմունքի նախագահ Սարրաֆ Մամեդովը, Յա. Սեիդովը վերահսկում էր մի քանի առեւտրական օբյեկտներ Իվանովոյի մարզում եւ, ինչպես ասում են, սերտ բարեկամություն էր անում տեղի օրենքով գողերի հետ: Մեծ հարգանք էր վայելում հանցավոր աշխարհում, քանի որ քրեական դատվածություն ուներ: Սակայն վերջին տասը տարիներին իրավապահ մարմինները չէին նկատել օրենքի որեւէ լուրջ խախտում նրա կողմից: Առավել իրատեսական վարկածն այն է, որ սպանությունը կատարվել է ազդեցության ոլորտների վերաբաժանման հողի վրա:

Արաֆաթը պաշտոնազրկում է անվտանգության 2 պետերին, որոնք սակայն չեն ենթարկվում

Պաղեստինի ինքնավարության ղեկավար Յասեր Արաֆաթը երեկ պաշտոնազրկել է Գազայի հատվածի անվտանգության պետ Ջիբրիլ Ռաջուբին եւ ոստիկանության պետ Ղազի Ջաբալին, որոնք ավելի ուշ հայտարարեցին, որ մերժում են ենթարկվել պաշտոնազրկման հրամանին: Այդ մերժումը ծանր հարված է Արաֆաթի հեղինակությանը, որը ենթակա է նաեւ «Համասի» եւ մյուս ծայրահեղական խմբավորումների, ինչպես նաեւ Մ. Նահանգների եւ Իսրայելի քննադատություններին: Ջիբրիլ Ռաջուբին շատ հարգված անձնավորություն է Պաղեստինում, թեեւ նրա հեղինակությունը ցնցվեց, երբ անցյալ ապրիլին նա իսրայելական զորքի սպառնալիքների դիմաց վերջիններին զիջեց իր կենտրոնակայանը: Ակնկալվում են նոր պառակտումներ պաղեստինցիների շարքերում:

Ինչո՞ւ է կայունանում դրամը

Եվ արժեզրկվում դոլարը

Ընդամենը 1 ամիս առաջ արտարժույթի շուկայում հայկական դրամը սրընթաց անկում էր արձանագրում: Ամերիկյան 1 դոլարի փոխարժեքը հասավ 583-584 դրամի: Կենտրոնական բանկի խոստովանությամբ, առաջին 5 ամիսների սղաճի մակարդակը գերազանցեց նախապես ծրագրված 2,6-ի սահմանը՝ անցնելով 5 տոկոսից: Այս օրերին տեղի է ունենում հակառակը: Փոխանակման կետերում 1 դոլարը գնվում եւ վաճառվում է 560-563 դրամով: Ի պատասխան դրա պատճառների մասին մեր հարցմանը, Կենտրոնական բանկից երեկ մի քանի փաստարկներ թվարկեցին:

Առաջինն այն էր, որ բնակլիմայական պայմանների պատճառով դեֆլյացիոն սեզոնն ուշ է սկսվել: Այսինքն գյուղմթերքների ուշ հասունացումը եւ շուկայում հայտնվելը փոքր-ինչ հետ ընկան: Ուստի դրամի կայունացումն էլ այդ չափով ուշացավ: Երկրորդ պատճառը Կենտրոնական բանկի իրականացրած միջոցառումներն էին: Հունիսին ԿԲ էին հրավիրվել առեւտրային բանկերի ղեկավարները, եւ որոշվել էր դրամական բազան «պահպանել թույլատրվող տատանումների ներքին սահմանում»: Եվ որ առավել կարեւոր է, հունիսի վերջին ԿԲ-ն 3 մլն դոլար է վաճառել դրամի կայունացման նպատակով:

Թերեւս վերոնշյալին կարող ենք ավելացնել նաեւ միջազգային շուկայում տեղի ունեցող իրադարձությունների հետեւանքները: Ամերիկյան 3 խոշոր ընկերությունների հետ կապված վերջին գայթակղությունները որոշակի անվստահություն են առաջացրել ամերիկյան դոլարի նկատմամբ, ինչի հետեւանքով վերջինիս նկատմամբ որոշակի կայունացում են ունեցել եվրոն, ճապոնական իենը եւ այլ դրամական միավորներ:

Հետեւաբար, այս օրերին դրամի կուրսի կայունացումը հետեւանք էր մի քանի գործոնների համատեղ ազդեցության: Ա. Մ.

Շվեյցարացիները խոստովանում են՝ օդային աղետի պահին նախազգուշացնող սարքն անջատված է եղել

Երկուշաբթի գիշերը Գերմանիայի հարավում 2 օդանավերի բախման կապակցությամբ Շվեյցարիայի իշխանությունները խոստովանեցին, թե իրենց չվահսկիչ կենտրոնում աղետից առաջ նախազգուշացնող սարքերը ժամանակավորապես անջատված են եղել եւ բախումից միայն 50 վայրկյան առաջ չվահսկիչներից մեկը «Բաշկիրական ավիաուղիներ» ընկերության Տու-154 ինքնաթիռի օդաչուին հրահանգել է նվազեցնել բարձրությունը: Համենայն դեպս, շվեյցարացիները պնդում են, որ 50 վայրկյանը բավարար էր օդաչուին բախումից խուսափելու համար, այնինչ ռուսական կողմը առարկում է, որ սա մարտական կամ մարզական օդանավ չէր, այլ քաղաքացիական, հետեւաբար այդ ժամանակամիջոցը բավական չէր աղետից խուսափելու: Ռուսները պնդում են նաեւ, որ իրենց ինքնաթիռը օժտված էր TCAS նախազգուշացնող սարքով: Հետեւաբար ենթադրվում է, որ շվեյցարացի չվահսկիչի հրահանգը, ընդհակառակը, պատճառ է դարձել DHL-ի «Բոինգ-757»-ի հետ բախման: (Այս մասին ավելի մանրամասն էջ 5):

Ռուսները պնդում են նաեւ, որ իրենց օդաչուները բազմափորձ են եղել եւ տիրապետել են անգլերեն լեզվին: Այսպիսով հերքվում են արեւմտյան աղբյուրների նախապես արած եզրակացությունները ռուսական ինքնաթիռի «մեղքի» մասին: Համենայն դեպս, արդեն դեպքի վայր է ժամանել ռուսական էքսպերտների խումբը եւ վերջնական եզրակացությունը հայտնի կդառնա առաջիկա օրերին:

Մինչ այդ տեղեկացնենք, որ 3-օրյա սուգ է հայտարարված Բաշկիրիայում, որտեղ ողբում են բոլորը, մասնավորապես 50 դպրոցականների համար:

Նախագահ Պուտինը երեկ բոլոր երկրներին կոչ արեց համատեղ հետաքննությանը նպաստելու՝ պարզելու համար աղետի իրական պատճառները:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունում

Տեղի է ունեցել Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը: Ժողովը լսել է ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանի զեկուցումը «Կուսակցության վարչության արտագնա նիստերի մասին»: Որոշում է ընդունվել հուլիսի 5-ին Գյումրիում հրավիրել ՀՌԱԿ վարչության նիստ՝ կուսակցության Շիրակի շրջանային վարչության մասնակցությամբ: Նիստի ընթացքում քննարկվելու է կուսակցության կառույցների ստեղծման եւ աշխատանքի ընթացքն այդ տարածաշրջանում: Հաջորդ շաբաթ արտագնա նիստ է հրավիրվելու ՀՌԱԿ Լոռու շրջանային վարչության անդամների մասնակցությամբ:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունն անդրադարձել է Ազգային ժողովի նախատեսված փոփոխությանը, որը վերաբերում է մեծամասնական եւ համամասնական սկզբունքով ընտրվածների թվաքանակին: Հաստատելով կուսակցության դիրքորոշումը, ըստ որի Ազգային ժողովը պարտավոր է հարգել իր իսկ ընդունած որոշումները, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունն անընդունելի գտավ, որ այլ կազմակերպությունների ղեկավարներ կուսակցության այդ դիրքորոշման մասին հայտարարություններ կատարեն: Որոշում է ընդունվել խնդրո հարցի կապակցությամբ հանդես գալ առանձին հայտարարությամբ:

Վարչությունը քննարկել է Հայաստանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականությանը վերաբերող մի շարք այլ հարցեր:

Եվրոպական հանձնաժողովից 4,5 մլն եվրո ՀՀ կառավարությանը

Օրերս եվրոպական հանձնաժողովի «Պարենային ապահովության» ծրագրի շրջանակներում ՀՀ կառավարությանը հատկացվեց 4,5 մլն եվրո բյուջետային դրամաշնորհ, որն ուղղվելու է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության, ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարարության՝ մանկատների եւ ընտանեկան նպաստների վճարման ծախսերին, որոնք սահմանված են ՀՀ 2002 թ. պետական բյուջեով:

Դրամաշնորհը ՀՀ կառավարությանը տրամադրվել է եվրոպական հանձնաժողովի եւ ՀՀ կառավարության միջեւ 2000 թ. ստորագրված փոխըմբռնման հուշագրի համաձայն: Այս մասնաբաժինը ԵՀ-ի «Պարենային ապահովության» ծրագրի ընդհանուր՝ 9,5 մլն եվրո տարեկան դրամաշնորհի երկրորդ մասն է: Առաջին մասնաբաժինը՝ 5 մլն եվրոն, տրամադրվել է 2001 թ. դեկտեմբեր ամսին:

Մոտ ժամանակներս ակնկալվում է եվրոպական հանձնաժողովի եւ ՀՀ կառավարության միջեւ նոր փոխըմբռնման հուշագրի ստորագրում:

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԵՎ ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐԻ ԵՎ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Լրատվամիջոցները կոռուպցիայի դեմ պայքարում հզոր ուժ են, սակայն...

Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի մեջ կարեւորագույն տեղ է հատկացվում լրատվամիջոցներին: Կոռուպցիայի դեմ պայքարում ԶԼՄ-ների դերը, ինչպես եւ այլ կարեւոր հարցեր հուլիսի 2-3-ը քննարկվում էին Թեքեյան կենտրոնում անցկացվող «Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագրի միջանկյալ հաշվետվություն» սեմինարի ընթացքում, որին մասնակցում էին ՀՀ կառավարության, նախարարությունների, միջազգային կազմակերպությունների, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, միջազգային եւ տեղական փորձագետներ:

Հակակոռուպցիոն ռազմավարության մշակման միջազգային փորձագետ Թոմ Սամուելյանը համոզված է, որ կոռուպցիայի դեմ պայքարում կարեւորագույն է լրատվամիջոցների դերը: Նախ՝ հարցում հասարակության տեղեկացվածությունն ապահովելու, քաղաքացիական գիտակցության բարձրացմանը նպաստելու, կառավարման օղակներին զգաստ պահելու եւ այլ առումներով: Առարկել այս պնդմանը հնարավոր չէ: Մեզանում այսօր լրատվամիջոցները, գուցե եւ ոչ մեծ թափով, այնուամենայնիվ, ծավալել են պայքար կոռուպցիայի դեմ: Դրա ապացույցը հետաքննական ժանրի օրեցօր զարգացումն է, եւ այսօր մամուլի էջերում բազմաթիվ բացահայտումների կարելի է հանդիպել:

Խնդիրը, սակայն, այն է, որ լրագրողները հետեւողական չեն կամ ուղղակի հնարավորություն չունեն հետեւողական լինելու բացահայտումից հետո մեղավորի «ճակատագրին»: Սա էլ երեւի պատճառ է ամենաթողության ու այն հանգամանքի, որ բացահայտված մեղավորները, ովքեր շատ դեպքերում պետական կառավարման օղակում փոքր պաշտոն չեն զբաղեցնում, պարզապես անպատժելիության համոզվածություն ունեն ու անձեռնմխելի են, եւ հրապարակումները հնչում են իբրեւ ձայն բարբառո հանապատի:

Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ծրագիրը քննարկման է ներկայացնում մի շարք քայլեր, որոնց իրականացումը կնպաստի կոռուպցիայի դեմ լրատվամիջոցների առավել արդյունավետ պայքարին: Երեւի թե հիմքերի հիմքը ոչ միայն լրատվամիջոցների, այլեւ բոլորիս համար օրենքների գերակայությունն է եւ իրավական պետություն ստեղծելու ցանկությունը: Սա է թերեւս այն միջոցը, որն անկառավարելի դարձած կոռուպցիայի մետաստազներից ազատվելու եւ կոռուպցիան հնարավոր նվազագույնի հասցնելու միջոց կդառնա:

Մ. Հ.

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

«Առավոտի» «սկզբունքային» հերքումը

Երեկ հայաստանյան մամուլում հազվադեպ (եթե չասենք բացառիկ) դեպք արձանագրվեց: «Առավոտ» օրաթերթն իր հուլիսի 3-ի համարում հերքեց վերջին 6 ամիսների ընթացքում իր թղթակիցների ստորագրությամբ հրապարակված միանգամից 7 հոդվածներում (որոնք առնչվում էին բանկային համակարգին) նշված բոլոր փաստերը: Այդ կրկնակի (1-ին եւ 4-րդ էջերում) հերքումը կարդալիս առաջին տպավորությունն այն էր, որ այս թերթը հավատարիմ է իր որդեգրած գործելաոճին: Այն է՝ նախ վարկաբեկող (խոսքը քննադատականի մասին չէ) հրապարակում որեւէ անձի, կառույցի, համակարգի վերաբերյալ, ապա տրամագծորեն հակադիր բովանդակությամբ հոդված կամ հերքում անմիջապես հաջորդ օրը, բնականաբար, շահագրգիռ կողմի հետ որոշակի «բանակցություններից» եւ նրանից «արդար» բաժին ստանալուց հետո: Սակայն այս անգամ հերքման խղճահարույց տոնը, տարբեր էջերում կրկնելը եւ, ի վերջո, ոչ ավել, ոչ պակաս 7 հոդվածներից հրաժարվելու փաստն այլ եզրակացությունների են հանգեցնում:

Առաջին եզրակացությունն այն է, որ օբյեկտիվ ծեւացող օրաթերթը եւ նրա գլխավոր խմբագիրը ընկել էին խիստ նեղ վիճակի մեջ: Վերջինս ստիպված է եղել պատասխան տալ իր խմբագրությամբ հրապարակված տեղեկությունների վերաբերյալ, որոնք, իր իսկ խոստովանությամբ, պարզվել է, որ ապատեղեկատվություն են եղել: Այս եզրակացության համար հիմք է հանդիսացել լավատեղյակ աղբյուրներից մեր ստացած տեղեկությունը, որ եթե հերքումը չլիներ, ապա «Առավոտը» ստիպված կլիներ կանգնել դատարանի առջեւ՝ նյութական մեծ կորուստներ կրելու ոչ հաճելի հեռանկարով:

Երկրորդ եզրակացությունն այն է, որ «Առավոտն» առաջին անգամ հրապարակավ ընդունեց սեփական անգրագիտությունն ու անիրազեկությունը: Դրա համար այս թերթին հարկավոր էր միայն «նոր լրագրողական հետաքննություն» եւ 6 ամիս ժամանակ: Ինչպես ասում են՝ լավ է ուշ, քան երբեք: Իսկապես արտառոց երեւույթ է, երբ որեւէ թերթ առանց առարկությունների եւ սեփական տեսակետները պաշտպանող նոր հրապարակումների կամ պարզաբանումների ներողություն խնդրի իր 7 հրապարակումների համար:

Մնում է միայն ավելացնել մեր խորհուրդը «Առավոտին»՝ զերծ մնալ «պայմանավորվածությունների» ակնկալիքով արվող հրապարակումներից, ինչի պատճառով ստվեր է ընկնում մամուլի վրա ընդհանրապես եւ ինչից երբեմն հնարավոր է «վառվել»:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Քաղաքական սպեկուլյացիա վերընտրության մարմաջով

Սկիզբը էջ 1

Հետաքրքրականը, սակայն, այն է, որ քաղաքական մեծամասնությունը Հանրապետական կուսակցությունն է պաշտպանում նոր նախաձեռնությունը, այն հիմնավորմամբ, թե իրենք չեն կարող չընդառաջել 64 պատգամավորների ցանկությանը: Ինչ վերաբերում է օրերս Պարույր Հայրիկյանի արած հայտարարությանը, թե հանրապետական Գագիկ Մինասյանն իրեն ասել է, թե ճնշումների են ենթարկվում, բացառեց ինքը Մինասյանը, միաժամանակ նշելով, թե «հիմա եւս կայացել է համաձայնություն, եւ դա է, որ մեզ թույլ է տալիս փոփոխություն կատարել հոդվածում: Այդ համաձայնությունը կայացել է խորհրդարանում ներկայացված ուժերի հետ»:

Քաղաքական մյուս ուժերի վրա արված նման դիվերսիան վնասազերծեցին խորհրդարանական ուժերը: ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար Ալվան Վարդանյանը հայտարարեց. «Մեծամասնականի, համամասնականի փոփոխությունը բացարձակապես համաձայնեցված չէ մեզ եւ տեղյակ եմ, նաեւ այլ քաղաքական ուժերի հետ: Սա մեծամասնականով ընտրված պատգամավորների նախաձեռնությունն է, որը պաշտպանում է Հանրապետական կուսակցությունը: Այլ կարգի համաձայնություն գոյություն չունի»:

Գրեթե նույն միտքն էր արտահայտվում «Օրինաց երկրի» նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի խոսքում. «Մենք բոյկոտելու ենք քվեարկությունը: Եղել է առաջարկություն, որ կանգնենք 46 մեծամասնականի տեղերի վրա, բայց... պատճառաբանում են, որ իրենք խնդիրներ ունեն կուսակցության ներսում կապված իրենց մեծամասնական տեղերի հետ»:

Վերոհիշյալից կարելի է ենթադրել, թե ճնշումների մասին խոսակցությունները գալիս են հենց ՀՀԿ-ի ներսից, որը շատ բնական է: ՀՀԿ-ի եւ կառավարության ցանկացած օրինագիծ պաշտպանելու դիմաց մեծամասնականով ընտրված պատգամավորները հստակ փոխհատուցում են պահանջում, իսկ ՀՀԿ-ն, որը խորհրդարանում բացարձակ մեծամասնություն չի կազմում, չի կարող հաշվի չառնել այնպիսի խոշոր ֆակտորը, ինչպիսին մեծամասնական պատգամավորներն են: Այս լուռ փոխհամաձայնությունը, որն իր հայտարարությամբ Արշակ Սադոյանը «քաղաքական առեւտուր» անվանեց իր պարզորոշ դրսեւորումը գտավ ԱԺ կանոնակարգում փոփոխությունների շուրջ քվեարկության ժամանակ, երբ 109 ներկա պատգամավորներից քվեարկությանը մասնակցեցին միայն 73-ը, որոնցից 71-ը կողմ էին իրենց ազատությունները սահմանափակող օրինագծին:

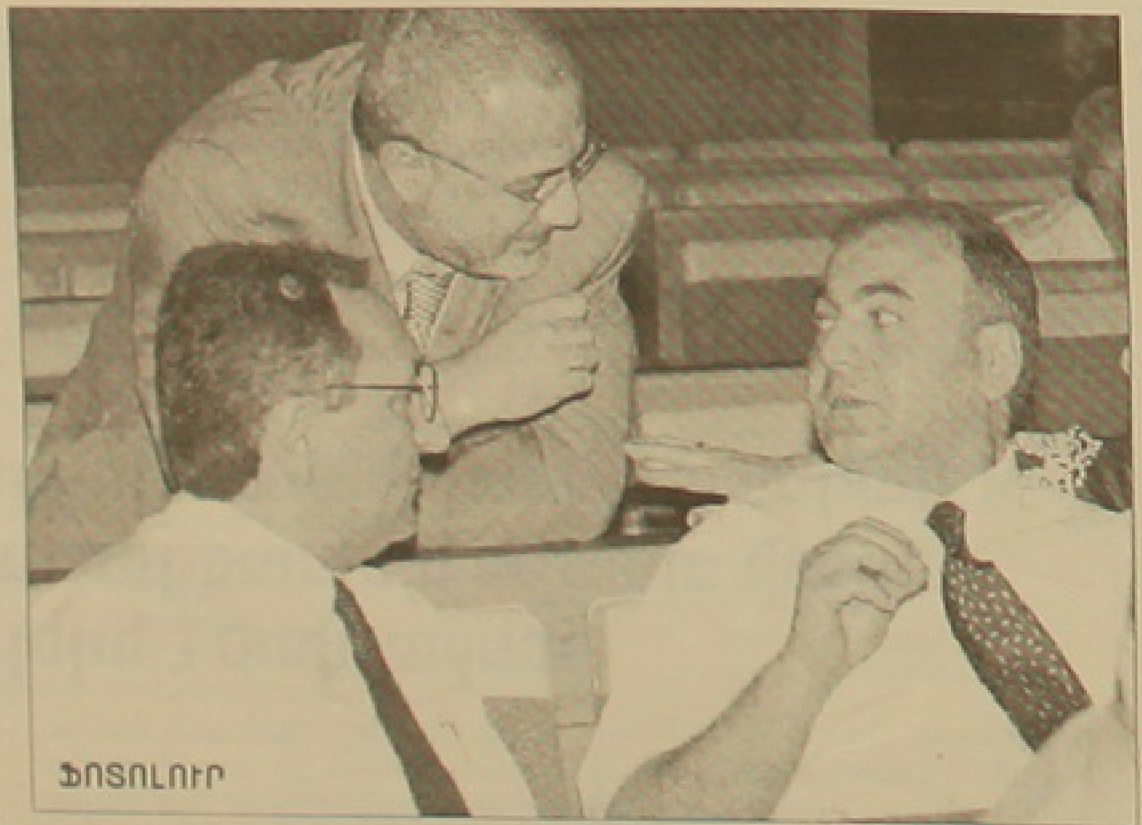

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Ինչեւէ, նման «սպեկուլյացիաների» միջոցով Հանրապետական կուսակցությանը հաջողվում է մեկ զարկով երկու նապաստակ որսալ: Մի կողմից ենթարկվելով ճնշումներին հնարավորություն է տալիս մեծամասնականներին անցկացնել նախագիծը, որն իրատեսական է, մյուս կողմից խուսափում է ուղղակի հաստատել, որ նախագիծը բխում է նաեւ իր շահերից: Իսկ ընդունվելուց հետո պատասխանատվության ողջ ծանրությունը գցում է նախագահի վրա, որի ստորագրումից հետո միայն օրենքն ուժի մեջ կմտնի: Այս պարագայում եթե նախագահը վետոյով հետ ուղարկի նախագիծը, այն պետք է հաղթահարվի պատգամավորների 2/3-ով, որն անհնար է պատկերացնելն անգամ:

Հետաքրքրական է նաեւ, որ նախագիծը ներկայացվում է արտահերթ նստաշրջանի օրակարգում, ներկայացնելու իրավունքը պատկանում է կառավարությանը: Ստացվում է, որ այս անգամ եւս գործադիրն անուղղակիորեն միջամտում է օրենսդրի ներքին գործերին: Այս հանգամանքը հաշվի առավ նաեւ պատգամավոր Վահան Հովհաննիսյանը, որը հայտարարեց, թե խորհրդարանն ապացուցում է իր բացահայտ կախվածությունը կառավարությունից:

Այնուամենայնիվ, համամասնությունների հարցը թերեւս միակ հակասական կետն է նախագծում: Քաղաքական լուծում պահանջող մյուս խնդիրներում ընտրացուցակներ, հանձնաժողովների ձեւավորում, ձեռք են բերվել համաձայնություններ: Մասնավորապես մարզային ընտրական հանձնաժողովները փոխարինվում են ընտրատարածքայինով հավասար մեծամասնական տեղերի հետ, որն իր վերահսկողության տակ է առնում ընտրացուցակների կազմավորումը համայնքներում: Ընդ որում, քվեարկությունից առաջ երկու օրվա ընթացքում այլեւս բացառվում է որեւէ փոփոխություն կատարելը ցուցակներում: Իսկ քվեարկության օրը բացառվում է դատարան դիմելը ընտրելու իրավունքի ձեռքբերման հարցերով:

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը ձեւավորում են նախագահի 3 ներկայացուցիչները եւ մեկական ԱԺ խմբակցությունները, բացառվում է ԿԸՀ-ի անդամի հետկանչը: Բանակն իրավունք չունի մասնակցելու մաժորիտար ընտրակարգով ընտրությանը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԹ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27»

Ահաբեկիչներն այլեւս անելիք չունեին, բայց մնացին

Կարծում է տուժող Դավիթ Զադոյանը

«Հոկտեմբերի 27»-ի դատավարության երեկվա նիստին առաջինը ներկայացել էր բազմափորձ, այժմ՝ գյուղնախարար, տուժող Դավիթ Զադոյանը: Նա պատմեց, որ 1999 թ.-ի հոկտեմբերի 27-ի օրը 10-րդ հարցի պատասխանն էր հնչում, երբ ԱԺ դահլիճ ներխուժեցին ահաբեկիչները: Առաջին 2-ին, որոնք ներս են մտել միաժամանակ, ինքը նկատել է:

Ահաբեկիչները մոտեցել են տուժողին եւ ցույց տալով ԱԱ փոխնախարար Գրիգոր Գրիգորյանին հարցրել, թե նա՞ է Սուրեն Աբրահամյանը: Պրն Զադոյանը բացասաբար է պատասխանել:

Որպես կենդանի թիրախ տուժողը կանգնած է եղել Մյասնիկ Մալխասյանի հետ այն դռան մոտ, որտեղ եղել է Ռուբեն Միրոյանը:

Շարունակելով իր ցուցմունքը՝ պրն Զադոյանը նշեց, որ տեսել է Վազգեն Սարգսյանի սպանությունը: Հիշում է նաեւ, որ ահաբեկիչները զանգահարել են ՀՅԴ ներկայացուցչին, ապա Վահան Շիրխանյանին կանչելով բանակցության: Պրն Շիրխանյանը չի ներկայացել, իր որոշումը հետագայում պարզաբանելով, թե իրեն կանչել են սպանելու նպատակով:

Դավիթ Զադոյանի ճնշումը բարձրացել է, ոճրագործները դժկամությամբ թույլ են տվել դուրս գալ դահլիճից: Դուրս գալով նա գնացել է այն սենյակը, ուր գտնվել է ՀՀ Նախագահը Սերժ Սարգսյանի եւ Ալեքսան Հարությունյանի հետ: Այդ սենյակում իրեն ցույց են տվել այն ցուցակը, ըստ որի կատարված էր պատանդների բաժանում:

Առավոտյան ժ. 6-ի սահմաններում տուժողը գնացել է պաշտպանության նախարարություն Վազգեն Սարգսյանի դիակի տեղն իմանալու համար:

Դատարանին ներկայացնելով իր գնահատականները՝ գյուղնախարարն ասաց, որ, ըստ իրեն, Վազգեն Սարգսյանի եւ Կարեն Դեմիրճյանի սպանությունները եղել են ծրագրված՝ հեղաշրջում կատարելու նպատակով:

Ըստ պրն Զադոյանի, Նաիրի Հունանյանն անակնկալի չի եկել տեսնելով կրտսեր եղբոր արարքները: Ահաբեկիչների տրամադրության անկում նկատվել է 40-50 րոպե անց, երբ զանգահարում էին ինչ-որ մարդկանց եւ ասում, որ գան, քանի որ իրենք իրենց անելիքն արել են:

Պատասխանելով դատավարության մասնակիցների հարցերին՝ Դավիթ Զադոյանը մանրամասնեց, որ ինքը համոզված է ահաբեկչության կազմակերպված լինելու հարցում: Նաեւ ունեցել է տպավորություն, թե ոճրագործները պիտի անեին սկզբի րոպեներին տեղի ունեցածը, հետո մնացյալը լրացնեին այլ ուժեր դրսից: Ըստ գյուղնախարարի, 15 րոպե հետո ահաբեկիչներն այլեւս անելիք չունեին եւ հնարավորություն ունեին փախչելու, բայց մնացին:

Պրն Զադոյանը նաեւ նշեց, որ Վահան Շիրխանյանին զանգահարել են ահաբեկիչները, բայց հիշատակված ցուցակը պատրաստված է եղել ոչ նրանց կողմից:

Նաիրի Հունանյանին հետաքրքրում էր, թե արդյոք տուժողը չի՞ մտածել, որ ցուցակը կարող է լինել իրենց գործողությունների շարունակությունը ներկայացված Վահան Շիրխանյանի կողմից:

Մեղադրողները առարկեցին ամբաստանյալից պահանջելով ասածի աղբյուրը: Պարզվեց, որ Նաիրի Հունանյանը կարդում է «Հայաստանի Հանրապետություն», «Ազգ» եւ «Հայոց աշխարհ», որոնցում էլ կարդացել է այդ մասին:

Դատարան էր ներկայացել նաեւ ԱԺ պատգամավոր Էդմոն Ծատուրյանը: Նա ահաբեկչության օրը նստած է եղել Վազգեն Սարգսյանի հետեւի շարքում: Դահլիճ ներխուժածների առաջին կրակոցներից մեկը դիպել է տուժողին՝ ծանր մարմնական վնասվածք պատճառելով գլխի շրջանում: Արնաքամ լինելով պրն Ծատուրյանը դիմել է ահաբեկիչներին դուրս գալու համար, բայց նրանք հասկացրել են, որ նստի տեղը:

Ըստ նրա տպավորության, ահաբեկչության նպատակը եղել է իշխանություն վերցնելը:

Ա. Հ.

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ

2-րդ նիստը սկսվեց այլ կերպ, քան առաջինը

Երեկ քր. եւ զինվորական գործերով վերաքննիչ դատարանը շարունակեց լսել Մուշեղ Սաղաթելյանի գործը: Սակայն մինչեւ բուն դատավարությանն անցնելը դատարանի մուտքը չհարգվեց: Դահլիճը ոտքի չկանգնեց, նախագահող դատավորն էլ դա որակեց որպես անհարգալից վերաբերմունք:

Ապա նախագահողը որոշեց, որ երեկվա նիստին ներկա լրագրողները պիտի ներկայանան: Չբավարարվեց դրանով: Նա հայտնեց, որ որոշ լրագրողներ ոչ ճիշտ տեղեկություններ են հրապարակել իր մասին:

Այնուհետեւ գործի վերաքննիչ դատավարությունը շարունակվեց ամբաստանյալի ցուցմունքի շարունակությամբ: Նա մանրամասն, դրվագ առ դրվագ խոսեց գործով վկա Հարություն Գրիգորյանի «Շեյթան» մականունով գործակալի տված ցուցմունքի մասին: Այն վերաբերում էր սուտ մատնություն կազմակերպելու մեղադրանքին, մասնավորապես, Հարություն Գրիգորյանի միջոցով ամբաստանյալի կողմից «Հոկտեմբերի 27»-ի ահաբեկչության կազմակերպիչների մասով կեղծ նյութեր ստանալու գործողություններին:

Մուշեղ Սաղաթելյանը, Հարություն Գրիգորյանի ցուցմունքի կապակցությամբ դատարանին ներկայացրեց իր մոտեցումներն ու, ըստ իրեն, ցուցմունքի այն դրվագները, որոնք չեն համապատասխանում իրականությանը կամ դրա հիման վրա ներկայացված մեղադրանքին:

Ա. Հ.

67 ընտրատարածքում հուլիսի 14-ին կկայանա վերաքվեարկություն

Երեկ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովն արտահերթ նիստ էր հրավիրել՝ օրակարգում ունենալով միայն մեկ հարց: Այն վերաբերում էր մեծամասնական ընտրակարգով թիվ 67 ընտրատարածքում ԱԺ պատգամավորի ընտրության վերաքվեարկություն նշանակելուն, քանի որ 2002 թ.-ի հունիսի 29-ին թիվ 67-ում մայիսի 19-ին լրացուցիչ ընտրությունների արդյունքները վիճարկելու կապակցությամբ Սահմանադրական դատարանը որոշել է նշված ընտրությունը ճանաչել անվավեր:

Հանձնաժողովի անդամներից ոմանք կարծում էին, որ տվյալ դեպքում վերաքվեարկության օր նշանակելը օրենսդրությամբ ճիշտ չէ, քանի որ, ընտրական օրենսգրքի հ. 118 (3)-ի համաձայն, ԱԺ լիազորությունների 4-րդ տարում մեծամասնական ընտրակարգով լրացուցիչ ընտրություններ չեն անցկացվում:

ԿԸՀ նախագահը պարզաբանեց, որ հուլիսի 14-ին կայանալիք ընտրությունը ոչ թե լրացուցիչ է, այլ մայիսի 19-ի լրացուցիչ ընտրության շարունակությունը:

Հետո ԿԸՀ անդամները սկսեցին վիճել, թե ինչո՞ւ է այս հարցով զբաղվում ԿԸՀ-ն եւ ոչ թե Շիրակի ՄԸՀ-ն, թե արդյոք ԿԸՀ-ն իրավասո՞ւ է լուծել այս խնդիրը: Ապա, շեղվելով օրակարգային հարցից, խոսեցին նաեւ ընտրությունների ժամանակ տեղի ունեցող խախտումների եւ դրանց համար ոչ մեկին պատասխանատվության չենթարկելու մասին:

ԿԸՀ նախագահը նշեց, որ, օրինակ, եղած ընտրացուցակներում ապագա տեղական, նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններ անցկացնելը կնշանակի վարկաբեկել պետությանը:

Ինչեւէ, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը որոշեց, որ վերաքվեարկությունը կկայանա հուլիսի 14-ին, Շիրակի ՄԸՀ նախագահին հանձնվեց ընտրությունների նախապատրաստման հիմնական միջոցառումների ժամանակացույցը: ԿԸՀ-ն նաեւ որոշեց վերաքվեարկության վերահսկողության կապակցությամբ Շիրակի մարզ գործուղել Շիրակի պատասխանատու Վահան Ասլանյանին:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հ. Գ. Հետաքրքրական մի քննարկում էլ եղավ ԿԸՀ-ում. փորձում էին որոշել, թե օրենսդրական ո՞ր դրույթները կարելի է խախտել, որը՝ ոչ: Եվ ոչ միայն: Պարզվեց, որ ԿԸՀ անդամներից մեկ-երկուսը (գոնե), մեղմ ասած, լավ չգիտեին ընտրական օրենսգիրքը:

Ներկայացվեց օպերայի զբոսայգու հատակագիծը

Երեկ Երեւանի քաղաքապետարանում տեղի ունեցավ քաղաքաշինության խորհրդի ընդլայնված նիստ, որը վարում էր Երեւանի քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանը: Խորհրդի քննարկմանը դրվեց օպերայի զբոսայգում գլխավոր հատակագծի կոնցեպցիան:

Երեւանի գլխավոր ճարտարապետ Նարեկ Սարգսյանը ներկայացրեց օպերայի զբոսայգու գլխավոր հատակագիծը, ծավալվեց բուռն քննարկում, որի արդյունքում առաջարկվեց այսուհետեւ քաղաքաշինական խորհրդի քննարկմանը ներկայացնել քաղաքաշինական գոտեւորման սխեմաները: Ռոբերտ Նազարյանը կարեւորեց խորհրդի մասնակցությունը Երեւանի քաղաքաշինական խնդիրների լուծման գործում եւ առաջարկեց մշակել քաղաքաշինական խորհրդի աշխատանքների արդյունավետ մեխանիզմներ:

Քաղաքաշինական խորհրդի հաջորդ նիստին քննարկման կդրվեն Հյուսիսային պողոտայի առանձին կառույցների նախագծերը:

ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՈՒՄ

Մեծարվեց ակադեմիկոս Մարի Բրոսեն

Ֆրանսիացի անվանի հայագետ-վրացագետ ակադեմիկոս Մարի Բրոսեի ծննդյան 200-ամյակին էր նվիրված ԳԱԱ արեւելագիտության ինստիտուտի նիստերի դահլիճում երեկ կայացած գիտաժողովը: Բացման խոսքով հանդես եկավ ակադեմիկոս Հրանտ Ավետիսյանը, որը բարձր գնահատեց Մարի Բրոսեի վաստակը հայ-վրացական պատմագիտության մեջ: Պատմական գիտությունների դոկտոր Պարույր Մուրադյանն իր ելույթում անդրադարձավ

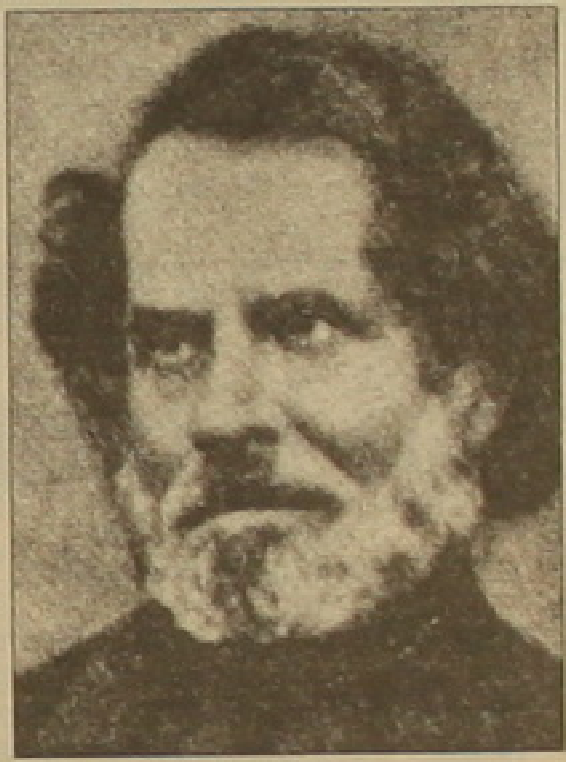

Բրոսեի գիտական ժառանգությանն ու մերօրյա հայագիտության մի շարք խնդիրների: Հունարեն, լատիներեն, եբրայերեն, արաբերեն, չինարեն եւ մի շարք այլ՝ արեւմտյան լեզուների մեջ հմտացած Մարի Բրոսեի ուսուցչապետը՝ հայագետ Սեն-Մարտենն իր սանին խորհուրդ է տալիս նախ հայագիտություն ուսանել, ապա անցնել վրացերենին՝ Վրաստանի պատմությունը հայոց պատմիչների վկայություններով ուսումնասիրելու համար: Հայոց պատմությունն ու մատենագրությունը, մշակույթը լիարժեք գնահատելու համար Բրոսեն այցելում է Կովկաս եւ Ռուսաստանի ակադեմիայի եւ փոխարքա կոմս Վորոնցովի հովանավորությամբ ստանում է տեղում աշխատելու հնարավորություն: Նրա այդ տարիների աշխատանքն ամփոփված է «Զեկույցներ» նշանավոր աշխատության նյութերում: Նոր ծանոթությունների ու հայթայթած նյութերի հիման վրա նա գրեց «Անիի ավերակները» երկհատոր աշխատությունը: Բրոսեն մեկ տասնյակից ավելի հրատարակումներ նվիրեց հայոց միջնադարյան ձեռագրերի ցուցակագրմանը, ուսումնասիրեց հայոց գրչության օջախներից մի քանիսի պատմությունը, ճանաչեց ստեղծված մատենագրությունը: Նա ձեռագրագետ, աղբյուրագետ էր, որի վաստակի ծավալը հայագիտության եւ վրացագիտության մեջ դժվար է այսօր կշռել, նա եղավ այդ երկուսի խնդիրները համադրողը:

Մի շարք ելույթներից հետո գիտաժողովն ամփոփեց արեւելագիտության ինստիտուտի տնօրեն Նիկոլայ Հովհաննիսյանը՝ անչափ կարեւորելով հայ եւ վրաց գիտնականների գիտաժողովները՝ նվիրված հայագետ-վրացագետ ակադեմիկոսին, որը նրանց կապող յուրօրինակ կամուրջ դարձավ: Պրն Հովհաննիսյանը հույս հայտնեց, որ նախնյաց հիշատակը հարգելու եւ նրանց արժանին մատուցելու ավանդույթը մշտապես կուղեկցի հայագետներին եւ կզորացնի նրանց մտավոր ու հոգեւոր աշխարհը:

Ռ. Պ.

Մարդու իրավունքները նոր աշխարհայացքում

Երեւանի պետական լեզվաբանական համալսարանի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության ամբիոնը երեկ անցկացրեց մարդու իրավունքների ուսումնասիրմանը նվիրված երկու ուսումնական ձեռնարկների շնորհանդեսը եւ «Մարդու իրավունքները նոր աշխարհայացքի ձեւավորման գործընթացում» սեմինարը:

Սահմանադրական դատարանի անդամ, համալսարանի մարդու իրավունքների ամբիոնի վարիչ Վալերի Պողոսյանի «Մարդու իրավունքներ. հասկացություններ, սկզբունքներ, մոտեցումներ» ուսումնական ձեռնարկը խմբագրել է իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Վլադիմիր Նազարյանը: Ձեռնարկում լուսաբանվում են բնական ու դրական իրավունքների փոխհարաբերությունը, մարդու իրավունքների հիմնական հայեցակարգերը, մասնավորապես ազգային հայեցակարգի մշակման անհրաժեշտությունը: Կառլեն Միրումյանի «Մարդու իրավունքներ. պատմաքաղաքական ակնարկ» ուսումնական ձեռնարկը լուսաբանում է մարդու իրավունքների ձեւավորման ու զարգացման պատմական հայեցակարգերը եւ առաջին անգամ ներկայացնում հայ քաղաքագետների եւ իրավագետների հայացքներն ու տեսակետները: Ուսումնական երկու ձեռնարկները նախատեսված են ուսանողների, ասպիրանտների, դասախոսների եւ առհասարակ արդիական խնդիրներով հետաքրքրվողների համար:

Սեմինարում ելույթ ունեցողները՝ Սահմանադրական դատարանի անդամներ Վալերի Պողոսյանը, Ալինա Գյուլումյանը, Ռաֆայել Պապայանը, անդրադարձան մարդու իրավունքների նոր աշխարհայացքի ձեւավորմանը, իրավունքների սահմանափակումներին եւ դրանց սահմաններին, մարդու իրավունքների քրիստոնեական պատկերացումներին:

Սեմինարի երկրորդ նիստում հրավիրվեց կլոր սեղան՝ քննարկելու մարդու իրավունքները Շահամիր Շահամիրյանի «Որոգայթ փառացում», մարդու եւ ազգի իրավունքների ըմբռնումը XIX դարի երկրորդ կեսի հայ լուսավորականության մեջ, մարդու իրավունքներն արեւմտահայ սահմանադրական գաղափարախոսության մեջ եւ այլ հարցեր:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Դեսպանության շենքի հարց

«Ազգ» օրաթերթը 3.07.2002 թ. համարում տպագրել է «Գիտական օջախի շենքը հանձնել Չինաստանի դեսպանությա՞նը» վերնագրված տեղեկատվություն, որում մեջբերել է ԳԱԱ ակադեմիկոսների նամակը ուղղված ՀՀ նախագահին, ԱԺ նախագահին եւ վարչապետին:

Տեղեկացնում ենք թերթի խմբագրությանը եւ ընթերցողներին, որ հատկապես ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի շենքը (Չարենցի 15) ՉԺՀ դեսպանությանը տրամադրելու վերաբերյալ ՀՀ վարչապետի կարգադրություն չի եղել, որի մասին նշված է վերոհիշյալ տեղեկատվության մեջ: Ավելին, նման հարց ՀՀ կառավարությունը չի քննարկել եւ որոշում չի կայացրել: Հետեւաբար, ակադեմիկոսների զայրույթն ու դժգոհությունը ԳԱԱ ղեկավարությանը նախապես այդ մասին չտեղեկացնելու հետ կապված, այս պարագայում միանգամայն անհիմն են: ՉԺՀ դեսպանությանը շենք տրամադրելու հարցը դեռ պետք է լուծվի, ինչպես Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունն է խոստացած ժամկետում Հայաստանի Հանրապետությանը դեսպանատան շենք տրամադրել: ՀՀ կրթության եւ գիտության, պետական գույքի կառավարման նախարարությունները այդ նպատակով առաջարկել են մի քանի շենքեր, որոնց մեջ եղել է նաեւ ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի շենքը: Այլ առաջարկների հետ ներկայացված այդ առաջարկը, որը որեւէ ընթացք չի էլ ստացել, դարձել է անհարկի դժգոհությունների հիմք եւ թյուրիմացաբար ներկայացվում է իբրեւ կատարված իրողություն, անգամ գիտության նկատմամբ անբարյացակամ վերաբերմունք:

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Տնտեսական աճն Արցախում շուտով զգալի կդառնա հասարակ քաղաքացու համար

Համոզված է ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը

Երկու-երեք տարի առաջ Արցախում ներդրումների մասին խոսելը նույնիսկ իրական չէր թվում: Այսօր ներդրումների շնորհիվ Ղարաբաղի տնտեսությունը վերականգնվում եւ բռնում է զարգացման ուղին: Կարճ ժամանակահատվածում պատերազմող երկիրը լուրջ հաջողություններ է արձանագրել: Եվ այսօր Արցախի տնտեսության զարգացմանը նպաստող գործընթացները փաստում են, որ դժվարությունները շուտով անցյալում կմնան: Նման լավատեսություն էր ներշնչում ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանի հետ ունեցած մեր զրույցը:

– Պրն Դանիելյան, վերջին տարիներին Արցախում ի՞նչ ծավալի ներդրումներ են կատարվել եւ ո՞ր բնագավառներում:

– Ներդրումները տարբեր են՝ բանկային համակարգ, գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակում, արդյունաբերություն, հաղորդակցության համակարգ եւ այլն: Նոր արտադրություններ են հիմնվել՝ ժամացույցի գործարան, ադամանդի վերամշակում, ոսկերչական գործարան, կաբելի գործարան, պոլիէթիլենային խողովակների արտադրություն: Այս շարքը եւս երկար կարելի է թվարկել: Մենք ունենք եւ փոքրածավալ 100 հազար դոլարի, եւ խոշոր 15 մլն դոլարի ներդրում: Ներդնողները մեծ մասամբ սփյուռքահայեր են աշխարհի տարբեր երկրներից՝ Ավստրալիայից, Եվրոպայից մինչեւ Ռուսաստան: Ունենք նաեւ օտարազգի ներդնողներ:

– Ղարաբաղը ռիսկային գոտի է, միջազգային հանրության կողմից չճանաչված երկիր: Այս հանգամանքը խոչընդոտ չէ՞ արդյոք գործարարի համար, որ պատրաստվում է գումար ներդնել:

– Ղարաբաղը եղել եւ մնում է ռիսկային գոտի նաեւ գործարարի համար: Երկու տարի առաջ, երբ մենք սկսեցինք տնտեսական բարեփոխումները, հաշվի առանք այս հանգամանքը եւ մտածեցինք ներդնողի համար գրավիչ պայմաններ ստեղծելու մասին ի հակակշիռ ռիսկայնության:

– Եթե մանրամասնենք, որո՞նք են գրավիչ պայմանները:

– Առաջին հերթին ներդրումների ապահովվածությունն է, որ երաշխավորում է պետությունը, կոռուպցիայի պակասը եւ, իհարկե, հարկային դաշտը: Ներդնողն առաջին հերթին շահի մասին է մտածում: Բնականաբար, մեղմ հարկային դաշտը ներդրումների համար կարեւոր նախապայման է: Եթե, օրինակ, բերենք, Հայաստանում հիմնական «վախեցնող» հարկատեսակը շահութահարկն է: 1999 թ.-ին Ղարաբաղում, ինչպես Հայաստանում է, շահութահարկը 25 տոկոս էր, այժմ 5 տոկոս: Եթե 99-ին այս հարկատեսակով մենք հավաքում էինք 230 մլն դրամ, այս տարի այդ գումարը 50 տոկոսով ավելի կլինի: Այսօր Ղարաբաղում գործում է 5 տոկոս եկամտահարկ: Երբ բարեփոխումները սկսեցինք, եկամտահարկը 32 տոկոս էր: Մյուս հարկատեսակը սոցիալական վճարներն են, որ 31 տոկոսից իջեցրինք 13 տոկոսի: Անցյալ տարի այս հարկատեսակով եւս ակնկալածից 200 մլն դրամով ավելի հավաքեցինք:

Փաստորեն, հարկային այս մեղմացումից հետո ավելի շատ հարկեր ենք կարողանում հավաքել: Հարկային վարչարարությունն, իհարկե, պետք է լինի, բայց այնպիսի դրույթաչափեր են անհրաժեշտ, որ գործարարը կարողանա վճարել հարկերը եւ շրջանառու միջոցներ ունենա աշխատանքը շարունակելու՝ ստիպված չլինելով խախտել օրենքները:

Մենք աջակցում ենք նաեւ, որ ներդնողը չենթարկվի բյուրոկրատական քաշքշուկների: Այսօր գործարարը կարող է գալ Ղարաբաղ, կես օրվա ընթացքում կարգավորել փաստաթղթային հարցերը եւ սկսել աշխատանքը: Ներդնողին պետք է խրախուսել եւ աջակցել, չխանգարել նրան:

– Ինչպե՞ս կողմնորոշվի ներդնողը, այսօր գործ սկսելու համար ի՞նչ հնարավորություններ կան Լեռնային Ղարաբաղում:

– Տարբեր ոլորտների վերաբերյալ մենք պատրաստ ծրագրեր ունենք, որ կարող ենք առաջարկել ներդնողին: Եթե խոսքը լայնածավալ, խոշոր ներդրումների մասին է, ես կնշեի էներգետիկայի բնագավառը: Չեմ ուզում ժամանակից առաջ ընկնել, բայց առաջիկայում այս ոլորտում եւս հավանաբար ներդրում կլինի: Այս բնագավառում ամենաշահավետ եւ գրավիչ պայմաններն են գործարարի համար: Ներդրումային հնարավոր ծավալը 100 մլն դոլար է:

Երկրորդ գրավիչ բնագավառը, որ կցանկանայի նշել, հանքարդյունաբերությունն է: Այստեղ հետազոտություն է կատարվում, կան լուրջ հնարավորություններ ոսկու, արծաթի, պղնձի, ցինկի, շպատի պաշարներ: Հանքարդյունաբերության ոլորտում եւս 50-60 մլն դոլարի հնարավորություն կա:

Փոքր եւ միջին բիզնեսի ոլորտում եւս լուրջ հնարավորություններ կան, մանավանդ գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման գործում: Այսօր գյուղմթերքների արտադրությամբ մենք նույնիսկ ներքին շուկան չենք բավարարում: Լուրջ հիմքեր կան վերամշակող ձեռնարկություններ հիմնելու համար:

Կցանկանայի նշել նաեւ արդեն սկսված հյուրանոցաշինությունը եւ զբոսաշրջության զարգացման համար առկա հնարավորությունները: Կան արդեն ներդրումներ Ավստրալիայից («Նաիրի» հյուրանոցը), շվեյցարական մի ընկերություն կառուցում է «Ղարաբաղ» հյուրանոցը, որ հաջորդ տարվա կեսերին արդեն շահագործման կհանձնվի:

– Շուշիում ներդրումներ քիչ են արվում, ի՞նչ հեռանկարներ կան քաղաքի վերականգնման համար:

– Շուշին մեզ համար ամենացավոտ հարցերից է: Շուշիի ավերվածությունն այնքան մեծ է, որ Լեռնային Ղարաբաղն իր ուժերով չի կարող վերականգնել քաղաքը: Սա, կարծում եմ, համազգային խնդիր է եւ լուրջ միջոցներ է պահանջում: Այս ուղղությամբ քայլեր արդեն կատարվում են՝ ամերիկահայերը հյուրանոց են կառուցում, ադամանդի վերամշակման ձեռնարկություն կլինի, բայց կրկնեմ, որ այս խնդիրը բարդ է եւ լուրջ ներդրումներ է պահանջում:

– Տնտեսության զարգացումը լայն թափ է ստացել: Որքանո՞վ է այդ աշխուժացումն անդրադարձել հասարակ քաղաքացու ապրելակերպի վրա: Շա՞տ է գործազուրկների թիվը:

– Հետպատերազմյան շրջանում առաջին հինգ տարին վերականգնման ժամանակաշրջան էր, երկրորդ հնգամյակը կայացման տարիներ, հաջորդ հինգ տարին արդեն զարգացման ժամանակաշրջան կլինի: Եթե ինձ մեկ տարի առաջ հարցնեին՝ ժողովուրդը զգո՞ւմ է տնտեսության աշխուժացումը, ես կպատասխանեի, որ չի զգում: Այսօր կարող եմ ասել, որ մարդիկ տեսնում են այդ զարգացումները: Երկու տարի հետո վստահաբար բոլորն անմիջականորեն կզգան տնտեսության աճը:

Չնայած ունենք արտադրության զգալի աճ, բայց անկումն այնքան մեծ էր, որ միանգամից շոշափելի զարգացումներ հնարավոր չէ ակնկալել: Եթե մեզ հաջողվի 10-11 հազար աշխատատեղ ստեղծել, գործազրկության սրությունը կհաղթահարվի: Կարծում եմ դրա համար 4-5 տարի կպահանջվի: Լուրջ աշխատանքներ են այժմ տարվում նախկին շրջկենտրոններում: Ասկերանում գրեթե 90 տոկոսով գործազրկությունը հաղթահարված է: Լուրջ աշխատանքներ են իրականացվում Մարտակերտի շրջանում: Վերջերս շահագործվեց թռչնաբուծական ֆերման: Ներդնողն, ի դեպ, Լուսակերտի թռչնաբուծական ֆերման է: Մարտունու գինու գործարանի վերականգնման աշխատանքներ են տարվում:

Չնայած Լեռնային Ղարաբաղը չճանաչված պետություն է եւ ռիսկային գոտի է համարվում, ներդրումներ կան եւ ակնկալվում են: Դա տնտեսական բարեփոխումների արդյունք է: Իսկ այն ներդնողները, ովքեր կասկած ունեին եւ թերահավատ էին, որ Ղարաբաղում կարելի է բիզնես ծավալել, այսօր համոզվում են, հաշվի առնելով նախորդ, արդեն կայացած ներդնողների փորձը:

ՄԱՐԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ԱՄՆ-ի հետ հարաբերությունները կարեւոր են, Իրանի հետ՝ առաջնային

Վաշինգտոնին հաճելի լինելու համար անթույլատրելի է վտանգել հայ-իրանական բարեկամությունը

Հունիսի 11-ին Թուրքիայի նախագահ Սեզերը երկօրյա պաշտոնական այցով մեկնեց Իրան: Վերջինիս՝ Իրաքի եւ Հյուս. Կորեայի հետ, ԱՄՆ նախագահ Բուշը տեղավորել է իր գծած «չարիքի առանցքում», իբր այս երեք պետությունները սպառնում են ԱՄՆ-ին եւ նրա դաշնակից պետություններին, արտադրում զանգվածային բնաջնջման զենքեր, պաշտոնապես հովանավորում միջազգային ահաբեկչությունը: Ի դեպ, սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունն իրականացրած 19 օդահեններից եւ ոչ մեկը Իրանի, Իրաքի, Հյուս. Կորեայի քաղաքացի չէ, ոչ մի կերպ չի հաստատվել երեք պետությունների անգամ անուղղակի մասնակցությունը:

Մեր տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի հավատարիմ ռազմավարական եւ ռազմական դաշնակիցը Թուրքիան է: Իրանում Անկարայի դեսպան Ալփարը նախագահ Սեզերի Իրան այցի նախօրեին, պատասխանելով լրագրողի հարցին, թե նախագահ Բուշն Իրանին «չարիքի առանցք» է պիտակում, նշել է. «Դա Թուրքիային չի վերաբերում, թուրքական պետությունն անկախ է եւ ինքնիշխան»:

Ամերիկյան առաջատար մամուլը հոգատար կերպով անուշադրության մատնեց Սեզերի Իրան այցելությունը, ինչը հավանաբար բխում է Անկարայի նկատմամբ Վաշինգտոնի հոգատար վերաբերմունքից: Ի դեպ, այցի ժամկետները բավականին համար էին ընտրվել: Հունիսի 20-ին Թուրքիան Մեծ Բրիտանիայից ընդունեց Աֆղանստանում տեղակայված միջազգային խաղաղարար ուժերի հրամանատարությունը: Ահա այս մասին գրեցին «Նյու Յորք թայմսը», «Վաշինգտոն փոստը», մյուս առաջատար օրաթերթերը, իսկ «Ուոլ սթրիթ ջորնըլը» ընդարձակ հոդվածով անդրադարձավ Վաշինգտոն-Անկարա ընդլայնվող եւ խորացող դաշնակցությանը:

Հայաստանի համար ԱՄՆ-ը բարեկամ պետություն է, բայց դաշնակից չէ: Սակայն երբ խոսք է գնում Հայաստան-Իրան բարեկամական հարաբերությունների մասին, Վաշինգտոնի դիրքորոշումը Երեւանի նկատմամբ դառնում է ընդգծված անբարյացակամ: Բավական է լրջորեն խոսվի Իրան-Հայաստան գազատարի շինարարության մասին, ամերիկացիները հիշում են «Իրան-Լիբիա պատժամիջոցների ակտը», ըստ որի չեն խրախուսվում Իրանի էներգակիրների ոլորտում 20 մլն դոլարից ավելի ներդրումները: Մինչդեռ, օրինակ, Թուրքիան Իրանից բնական գազ է ներմուծում, իսկ մոտ ապագայում չի բացառվում իրանական գազը Թուրքիայի տարածքով Եվրոպա առաքելու հնարավորությունը:

ԱՄՆ նախագահ Բուշն Իրանին պիտակում է «չարիքի առանցք», սակայն դա հավասարապես չի վերաբերում եւ Թուրքիային, եւ Հայաստանին: Հայկական պետությունը ոչ պակաս անկախ եւ ինքնիշխան է, որքան Թուրքիան: Սակայն, եթե Թուրքիա-Իրան գործակցությունը Վաշինգտոնը հոգատար կերպով անտեսում է, ապա Հայաստան-Իրան հարաբերությունների ընդլայնման դեպքում Երեւանի վրա բանեցնում է քաղաքական ճնշումներ:

Անցյալ տարեվերջին նախագահ Քոչարյանը պաշտոնական հաջողված այց կատարեց Թեհրան, այս տարի Երեւան ժամանեց Իրանի պաշտպանության նախարար Շամխանին, ստորագրվեց ռազմական բնագավառում հայ-իրանական հուշագիր: Շուրջ երկու ամիս առաջ ԱՄՆ պետքարտուղարությունը հրապարակեց 12 ընկերությունների եւ անհատների անունները, որոնք Իրանին վաճառել են երկակի նշանակության տեխնոլոգիաներ: ԱՄՆ պետքարտուղարությունում Հայաստանի հարցերով զբաղվող մի պաշտոնյա, անունը չհրապարակելու պայմանով, նշում է, որ իրենք մի քանի անգամ տեղյակ են պահել Երեւանին Իրան արգելված տեխնոլոգիաների արտահոսքի մասին, սակայն գործը չի կանխվել: Պաշտոնյան ասում է, որ «Լիգին» գործարանի եւ Արմեն Սարգսյանի վրա կիրառվող երկամյա պատժամիջոցներն ուղղված չեն եւ չեն տարածվում Հայաստանի կառավարության վրա:

Վաշինգտոնի հայկական քաղաքական շրջանակներից մի աղբյուր «Ազգի» հետ զրույցում անհամաձայնություն հայտնեց, թե ԱՄՆ պետքարտուղարության դիրքորոշումը՝ կապված «Լիգին» գործարանի հետ, ուղղված չէ Հայաստանի պետության դեմ եւ չի խոսում Վաշինգտոն-Երեւան հարաբերություններում առկա որոշակի խնդիրների մասին: Ըստ աղբյուրի, սովորաբար «մութ գործերը» բացահայտելու դեպքում ԱՄՆ-ը հարցերը կարգավորում է «վարագույրի հետեւում»: Ի դեպ, «Լիգինի» եւ Արմեն Սարգսյանի անունները «սեւ ցուցակի» մեջ են մտցվել այդ ցուցակը հրապարակելու նախորդ օրն ու երեկոյան:

Չնայած ԱՄՆ-Իրան հարաբերությունների թշնամական ընթացքին, ներքուստ Վաշինգտոնը եւ Թեհրանը շահագրգիռ են հաղթահարելու քսանամյա վաղեմության խնդիրները: Հայաստանի համար Մ. Նահանգները կարեւոր պետություն է, սակայն ոչ ավելի կարեւոր, քան Իրանը: Իրանը մեր հարեւան միակ պետությունն է, որի հետ հարաբերությունների խորացումն ու ընդլայնումը բխում է Երեւանի կենսական շահերից: Բարյացակամ հարեւաններ ունենալու առումով հարուստ չէ նաեւ Իրանը, այնպես որ Թեհրանի համար Երեւանն ունի առանցքային նշանակություն: Ի վերջո, մեր հիշողության մեջ է ոչ վաղ անցյալը, երբ կողմից շրջափակված Հայաստանն արտաքին աշխարհի հետ կապվում էր Իրանով: Մինչդեռ այդ օրերին Թուրքիան ԱՄՆ-ից թույլտվություն էր խնդրում մի քանի ռումբ նետել Երեւանի վրա, վախեցնել հայերին:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Վաշինգտոն-Երեւան

ԱԶԳ

Միջազգային

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Ալիեւի «բացահայտումները» Քոչարյանից ավելի իրե՛ն են վնասում

Ինչքան նախագահական ընտրությունները մոտենում են Հայաստանում եւ Ադրբեջանում, մրցակից քաղաքական խմբավորումները երկու երկրներում, ինչպես նաեւ արտաքին ուժերը, փորձում են ազդել այդ ընտրությունների արդյունքի վրա։

Երկու երկրներում էլ ընդդիմությունը մեղադրում է համապատասխան նախագահներին երկրի սոցիալ-տնտեսական վատ վիճակի համար։ Հայաստանի Ազգային ժողովում ապարդյուն ջանքեր են գործադրվում նախագահ Քոչարյանի «իմփիչմենթի» պահանջով, իսկ Բաքվում զանգվածային ցույցեր են տեղի ունենում Ալիեւի հրաժարականի պահանջով։ Երկու կառավարություններն էլ կոպիտ միջոցներով լռեցրել են իրենց քաղաքական հակառակորդներին։

Ալիեւը, որը որպես ՊԱԿ-ի նախկին բարձրաստիճան պաշտոնյա փորձված է քաղաքական մեքենայություններում, անցյալ ամիս ցնցող մի «բացահայտում» արեց՝ նշելով, որ ինքն ու Քոչարյանն անցյալ տարի Փարիզում իբր համաձայնել են միջանցքների փոխանակման շուրջ։

Նախագահ Քոչարյանն անմիջապես հերքեց լուրը եւ մեղադրեց Ալիեւին, որը պնդում էր, թե Քոչարյանն իբր համաձայնել է զիջումների գնալ ի վնաս Հայաստանի տարածքային ամբողջականության։

Տարօրինակն այն է, որ Ալիեւն ու իր օգնականներն արդեն մեկ տարուց ավելի հաճախակիորեն եւ անդրդվելիորեն ժխտում էին Փարիզում որեւէ համաձայնության հասած լինելու լուրերը։ Միջազգային շատ դիտորդներ Ալիեւին մեղադրել են փարիզյան սկզբունքներից հետ կանգնելու եւ ղարաբաղյան բանակցությունները տապալելու մեջ։

Ի՞նչ ակնկալիքներ ունի նա այժմ նման ուշացած մանրամասներ հրապարակելով, քաջ իմանալով, որ մեկ տարի իր ժողովրդին խաբելու համար իրեն անպայման կքննադատեն։

Գուցե նա մտածում էր, որ Քոչարյանը քաղաքականապես թուլացած կլինի իմփիչմենթի շարունակական փորձերից հետո, եւ դրանով կարող է խանգարել նրան վերընտրվելու։ Կամ գուցե ցանկանում էր մոլորեցնել համաշխարհային հասարակությանը հրամցնելով այն տարբերակը, թե իբր Հայաստանն է փակուղի մտցրել ղարաբաղյան բանակցությունները։

Եթե նպատակն առաջինն էր, պետք է ասել, որ Ալիեւը պարտություն կրեց, քանի որ ընդամենը մեկ ընդդիմադիր թերթ, որը սովորաբար քննադատում է Քոչարյանին տեղի-անտեղի առիթներով, միացավ նրան։ Գլխավոր ընդդիմադիր կուսակցության նախագահ Ալբերտ Բազեյանն ի զարմանս բոլորի հայտարարեց, որ չի հավատում Ալիեւի մոլորեցնող խոսքերին։ Ազգի շահերը կուսակցության շահերից վեր դասելով, նա ասաց. «Մենք երբեք չենք շահարկելու ղարաբաղյան հարցը իշխանություններին հարվածելու կամ կառավարության փոփոխություն առաջ բերելու նպատակով»։

Քոչարյանին քաղաքական վնաս հասցնելու փոխարեն Ալիեւն անզգուշաբար լուրջ վնաս է պատճառել իր իսկ հեղինակությանը ինչպես ադրբեջանցիների, այնպես էլ աշխարհի մի շարք առաջնորդների շրջանում։

Ադրբեջանի ընդդիմությունը բառացիորեն կորցրել էր իրեն, մի տարի անընդհատ հերքումներ լսելուց հետո տեղեկանալով, որ երկու նախագահները գաղտնի համաձայնության են եկել Փարիզում։ Ադրբեջանցիները խուճապի էին մատնվել, որ միգուցե իրենց նախագահն այլ զիջումներ եւս կատարել է եւ համաձայնել է Ղարաբաղը Հայաստանին միացնելու նախագծին։ Թերթերը հարցեր տեղացին պարզելու նորանոր մանրամասներ։

Ալիեւին քննադատեցին նաեւ միջնորդ երկրների (Ֆրանսիա, Ռուսաստան եւ Մ. Նահանգներ) պաշտոնական անձնավորությունները հանրության սեփականությունը դարձնելու համար ղարաբաղյան գաղտնի բանակցությունների մի մասը, անկախ ճիշտ, թե սխալ լինելու հանգամանքից։ Ռուսաստանի փոխարտգործնախարար Վյաչեսլավ Տրուբնիկովն ասել է, որ ղարաբաղյան կարգավորման գործընթացը չպետք է օգտագործվի որպես հարեւան երկրի նախագահական ընտրությունների վրա ազդելու միջոց։

Ալիեւի այս փոքրիկ, կեղտոտ խաղը հավանաբար վնասել է նաեւ նրա անձնական հարաբերություններին Քոչարյանի հետ, քանի որ վերջինս հայտարարել է, որ նրա հետ հաջորդ հանդիպումը նույնքան սիրալիր չի լինի։ Ծեր աղվեսը չափից ավելի խելոքություն ցուցաբերելով ինքն է ընկել Քոչարյանի համար փորած փոսը։

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի խմբագիր

ՕԴԱՅԻՆ ԱՂԵՏ

«Բաշկիրական ավիաուղիները» դատի կտա շվեյցարացի չվակարգիչներին

«Ազգի» երեկվա համարում տեղեկատվություն հրապարակվեց Գերմանիայի հարավում՝ Բադենի լճի շրջանում «Բաշկիրական ավիաուղիներին» պատկանող «Տու-154»-ի եւ DHL ընկերության փոստային «Բոինգ-757»-ի օդային բախման մասին, որը տեղի է ունեցել երկուշաբթի գիշերը, 10590 մետր բարձրության վրա։ «Տու-154»-ում

կային 57 ուղեւորներ եւ անձնակազմի 12 անդամներ, Բահրեյնում գրանցված եւ դեպի Բրյուսել թռչող «Բոինգում»՝ 2 օդաչու։ Բոլորն էլ զոհվել են։ Բաշկիրական օդանավի ուղեւորներից 52-ը Ուֆայում Յունեսկոյի հիմնած դպրոցի լավագույն աշակերտներն էին, որոնք Բարսելոն էին թռչում հանգստանալու։

Աղետի շրջանում երեկ առավոտյան հայտնաբերվել էին օդանավերի թռիչքային ձայնագրությունները պարունակող 4 «սեւ արկղերից» 3-ը։ Սակայն անձնակազմերի խոսակցությունների մանրամասնություններն առայժմ չեն հրապարակվել։ Ֆրանսպրես գործակալությունը հաղորդում է, որ աղետի շրջանի օդային տարածքը վերահսկում են շվեյցարական «Սքայգայդ» ընկերության չվակարգիչները, որոնք բաշկիրական ինքնաթիռի օդաչուին կարգադրել են 700 ոտնաչափ իջեցնել մեքենան, երբ այն ընդամենը 15 կմ էր հեռու «Բոինգից»։ Նրանք պնդում են, թե «Տու-154»-ի անձնակազմն ուշ է արձագանքել՝ միայն 3-րդ անգամ կրկնելուց հետո։ Այդ ընթացքում «Բոինգի» տագնապի ինքնաշխատ համակարգն օդաչուին կարգադրել էր իջեցնել մեքենան։ Օդաչուն ենթարկվել էր՝ չսպասելով չվակարգիչների հրահանգին։ Այսպիսին են «Սքայգայդի» ղեկավարներից մեկի՝ Անտոն Մաաքի պարզաբանումները։

Մինչդեռ բաշկիրական կողմը բերում է այլ փաստարկներ, որոնցով ընդգծվում է շվեյցարացի չվակարգիչների մեղքը։ Պարզվում է, երկու օդանավերն էլ հանդերձավորված են եղել միեւնույն՝ TCAS համակարգով, որը նախազգուշացնում է ուրիշ օդանավի մոտենալու մասին։ Համակարգն սկսում է գործել հավանական բախումից մոտ 1 րոպե առաջ։ Այդ ժամանակամիջոցը բավական է օդային միջանցքը փոխելու համար։ Ըստ որում, երկու օդանավերի սարքերը կապվում են եւ որոշում, թե որ մեքենան է բարձրանալու եւ որը՝ իջնելու։ Այնպես որ տվյալ դեպքում «Բոինգը» ըստ երեւույթին ստացել է իջնելու, իսկ «Տու-154»-ը՝ բարձրանալու հրահանգ։ Եվ այդ պահին՝ բախումից 50 վրկ առաջ «Տու-154»-ի անձնակազմը լսել է շվեյցարացի չվակարգիչի իջնելու հրահանգը եւ կատարել։ Երկու օդանավերն իջել են 1000 մ եւ բախվել։ «Բաշկիրական ավիաուղիների» գլխավոր տնօրեն Նիկոլայ Օդեգովը հայտարարել է, որ շուտով դատի է տալու շվեյցարական չվակարգչային ընկերությանը։

Պ. Ը.

«ԴԱՎ-ի տարածումը գերազանցում է վատթարագույն կանխատեսումները»

Նշում են ՄԱԿ-ի փորձագետները

ՄԱԿ-ի հակադավային կազմակերպությունը հուլիսի 2-ին զեկուցագիր հրապարակեց աշխարհում ԴԱՎ-ի (դիմադրողականության անկման վարակ) ներկայիս ծավալների վերաբերյալ։ Փաստաթղթում նշվում է, որ միայն 2001 թ. ԴԱՎ-ով վարակվել է 5 մլն մարդ, այդ թվում 800 հազար երեխա։ «Եթե կտրուկ միջոցներ չձեռնարկվեն, ապա առաջիկա տասնամյակում նրանք կհամալրեն 1981 թ.-ից ի վեր ԴԱՎ-ից մահացած ավելի քան 20 մլն անձանց շարքերը», զգուշացնում են ՄԱԿ-ի փորձագետները, ընդգծելով, որ հենց միայն 2002 թ. ԴԱՎ-ից կմահանա ավելի քան 3 մլն մարդ։

Այս չոր վիճակագրությունը պարունակում է ահազդու հեռանկարներ։ «ԴԱՎ-ի ճգնաժամի ծավալները գերազանցում են վերջին տասնամյակի վատթարագույն կանխատեսումները։ Տասնյակ երկրներում ԴԱՎ-ի համաճարակներ կան, շատ ավելի մեծ թվով երկրներ նույն բախտին կարժանանան», նշվում է փաստաթղթում։

ԴԱՎ-ի վիրուսի բացահայտումից 20 տարի անց ՄԱԿ-ի փորձագետները հավաստում են, որ համաճարակն անկանխատեսելի է դարձել։ Եթե անցյալում կարծում էին, թե որոշակի բարձրակետի հասնելուց հետո վարակն սկսելու է նահանջել, ապա այսօր փաստերը հակառակն են վկայում։ Բոտսվանայում 1997թ. հղի կանանց 38,5 տոկոսն էր դավակիր, այսօր՝ 45 տոկոսը։ Զիմբաբվեում նույն ցուցանիշը 29-ից հասել է 35 տոկոսի։ Աֆրիկայի հարավն աշխարհում ԴԱՎ-ի զոհով առաջատար է։ Դավակիրների թվով առաջին տեղում Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունն է՝ 5 մլն մարդ։

Ասիայում եւս իրավիճակը հետզհետե բարդանում է։ Մոլորակի բնակչության 1/5-ն ամփոփող Չինաստանում ԴԱՎ-ի վիրուսն ախտահարել է ավելի քան 1 մլն անձանց, ըստ որում վերջին կիսամյակում վարակակիրների թիվն ավելացել է 67 տոկոսով։ Ճիշտ է, Կամբոջայում եւ Թաիլանդում նկատվում է որոշ նվազում, բայց Ինդոնեզիայում վարակը տարածվում է, իսկ Հնդկաստանում մոտ 4 մլն դավակիր կա։

Լատինական Ամերիկայում եւ Կարիբյան ծովի կղզիներում վիրուսակիրների թիվը 2 միլիոն է, եւ վարակի տարածումը շարունակվում է։

Եվրոպայում որոշակի սահմանագիծ կա արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ։ Արեւելյան Եվրոպայում ԴԱՎ-ի համաճարակի տարածումը սկզբում կապված էր գլխավորապես թմրամոլների հետ։ Բայց այսօր վարակից զերծ չեն մնում բնակչության նաեւ այլ խավեր։ Եվրոպայում ԴԱՎ-ի զոհով առաջատար է դարձել Ուկրաինան, որի բնակչության 1 տոկոսը վարակակիր է։ Արեւմտյան Եվրոպայում վարակի տարածումը վերահսկվում է կանխիչ միջոցառումներով։

Հարկ է նշել, որ ԴԱՎ-ի վիրուսը ոչ միայն ախտահարում եւ սպանում է անհատներին, այլեւ թուլացնում եւ ապակայունացնում է ամբողջ հասարակությունը՝ ունենալով ժողովրդագրական հետեւանքներ։ Զեկուցագրում ընդգծվում է, որ Սահարայից հարավ ընկած աֆրիկյան երկրներում, օրինակ, կյանքի միջին տեւողությունն այսօր 47 տարի է, մինչդեռ ԴԱՎ-ի բացակայության դեպքում կլիներ 62 տարի։ Ըստ կանխատեսումների, առավել շատ վարակված 45 երկրներում 2000-2020 թթ. ԴԱՎ-ի պատճառով վաղաժամ կմահանան 68 մլն անձինք։

Պ. Ը.

Համագործակցում են Կիպրոսն ու Իրանը

Կիպրոսն ու Իրանը համաձայնեցին հետագայում ստեղծել համատեղ մի կոմիտե, որը կզբաղվի էներգիայի, առեւտրի, զբոսաշրջության եւ փոխադարձ ներդրումների ոլորտների հարցերի քննարկմամբ, հաղորդում է Նիկոսիայից մեր հատուկ թղթակից Ջորջ Տեր-Բարթողը։

Երեքշաբթի օրը երկօրյա պաշտոնական այցով Կիպրոս ժամանած Իրանի արտգործնախարար Քամալ Խարազին արդեն հանդիպել է կղզու արդյունաբերության, առեւտրի եւ զբոսաշրջության նախարար Նիկոս Ռոլանդիսի հետ։ Խարազիի խոսքերով՝ իրենք երկու երկրների համագործակցության տարբեր ուղիների շուրջ են բանակցել, եւ հատկապես գործարարության ծավալման, առեւտրի ու զբոսաշրջության բնագավառներում հեռանկարները խոստումնալից են։

Ռոլանդիսն ավելացրել է, որ քննարկվել է նաեւ Իրանից հեղուկ գազի ներկրման հնարավորությունը։ Հեղուկ գազը բնական գազի այն տեսակներից է, որով հետաքրքրվում է Կիպրոսը։

Երեքշաբթի օրը Խարազին տեսակցել է Կիպրոսի Ներկայացուցիչների պալատի նախագահ Դիմիտրիս Քրիստոֆիասի հետ եւ քննարկել խորհրդարանական պատվիրակությունների փոխադարձ այցելությունների հնարավորությունը։ «Նման այցելությունները կբարելավեն փոխըմբռնումն ու համագործակցությունը երկու երկրների միջեւ», ասել է Խարազին։ Նույն օրը նա աշխատանքային ճաշկերույթի է մասնակցել Կիպրոսի իր գործընկերոջ՝ Իոաննիս Կասուլիդեսի հետ։ Երեկ՝ չորեքշաբթի օրը, նա հանդիպել է նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսին, որից հետո ստորագրել է երկու կարեւոր փաստաթուղթ, մեկը՝ առեւտրական նավափոխադրումների, իսկ մյուսը՝ թմրադեղերի անօրինական տարանցումների դեմ համատեղ պայքար մղելու անհրաժեշտության մասին։

Արտգործնախարար Խարազին երեկ ուշ երեկոյան Լառնակա օդանավակայանից հատուկ թռիչքով մեկնել է Կիպրոսից։

Օդապարիկով առաջին շուրջերկրյա անվայրէջք թռիչքն ավարտվեց, սակայն վայրէջքը ուշանում է

Ամերիկացի օդագնաց Սթիվ Ֆոսեթը 6-րդ փորձից հետո ի վերջո հաջողությամբ ավարտեց մեկ անձի առաջին շուրջերկրյա անվայրէջք թռիչքը։ Երեքշաբթի օրն այդ մասին հայտարարեց Սենթ Լուիսում (Միսուրիի նահանգ) գտնվող նրա վերահսկիչ կենտրոնը։ Ֆոսեթը թռչում էր «Սփիրիտ օֆ Ֆրիդոմ» անունը կրող դիրիժաբլով (կառավարելի օդապարիկ)։ Հունիսի 19-ին նա մեկնել էր Ավստրալիայից արեւելյան լայնության 117 աստիճանի տակ ընկած մի թռիչքադաշտից, եւ հուլիսի 2-ին հատեց վերջնագիծը։ Նույն օրը նա հեռախոսով հաստատեց լուրը Սենթ Լուիսում այդ պահին անցկացվող մամլո ասուլիսի մասնակիցներին։ Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ ամերիկացի Սթիվ Ֆոսեթը 58-ամյա միլիոնատեր է։ Ավստրալիայի արեւմուտքում գտնվող Նորթեմ քաղաքից մեկնարկելուց հետո նա օդապարիկով անցել է ավելի քան 29853 կմ։ Այսուհանդերձ, երեկ հետմիջօրեի դրությամբ Ֆոսեթի օդապարիկը դեռեւս վայրէջք չէր կատարել սահմանված տեղում. ուժեղ քամիներն ստիպում են նրան վայրէջքի համար մեկ ուրիշ վայր ընտրել, հավանաբար՝ Քուինսվիլ քաղաքի մոտակայքը։

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Ավարտվեց գրողների համահայկական առաջին խորհրդաժողովը: Առաջին անգամ իրողություն դարձավ աշխարհի հայ գրողների մեծ հավաքը: Խորհրդաժողով բառն այստեղ կարծես ավելի տարողունակ է, քան իր բուն իմաստը: Այն ոչ միայն ժողով (հավաք) էր խորհրդակցելու, խորհուրդներ անելու, ծրագրեր մշակելու նպատակով, այլեւ մեծ խորհուրդ ունեցող մի իրողություն. անկախ պետականության խորհուրդը, հողի ու համազգային գաղափարի շուրջ համախմբվելու խորհուրդը, հայ գրողի՝ իր ժողովրդի ճակատագրի համար մտահոգության խորհուրդը:

Ինչպե՞ս անցավ խորհրդաժողովը եւ ի՞նչ արդյունքներ կարող է ունենալ: «Հերթական միջոցառո՞ւմ» էր, որ անհետք է անցնելու: Լա՞վ էր կազմակերպված, թե՞ «այն չէր»: Միշտ էլ այսպիսի հարցեր կարող են տրվել: Միշտ էլ դժգոհողներ, անբավարարվածության արտահայտություններ կարող են լինել: Նաեւ ավելի լավ կազմակերպելու բարի ցանկություններ: Եվ այս ամենը բնական է. ինչքան մարդ՝ այնքան կարծիք:

Սակայն սա չէ էականը: Էական չէ, որ, ասենք, խորհրդաժողով էին եկել սփյուռքահայ ոչ բոլոր ճանաչված դեմքերը, բայց եկել էին շատերը նրանցից (ընդհանուր թվով շուրջ հինգ տասնյակ մարդ): Էական չէ, որ խորհրդաժողովի աշխատանքներին մասնակցում էին հայաստանաբնակ ոչ բոլոր հայտնի գրողները: Բայց մասնակցում էին շատերը նրանցից: Չմտածե՞նք, որ բացակայությունները լինում են ոչ միայն անհարգելի: Էական չէ, որ ելույթ ունեցողների գերակշիռ մասը սփյուռքահայերն էին: Հոգեբանորեն արդարացնեմ. աշխարհի տարբեր ծայրերից հայրենիք էին եկել, առաջին անգամ՝ գրողների համազգումար հավաքի: Բայց չէ՞ որ պահպանված էին զեկուցողների հավասարակշռությունը եւ թեմատիկ սահմանները: Չորս զեկուցող՝ երկուսը Հայաստանից, երկուսը՝ սփյուռքից, նյութը՝ եւ՛ հայաստանյան, եւ՛ սփյուռքյան գրականություն էր՝ համահայ խնդիրներով: Էական չէ նաեւ, որ ելույթներն այդպես էլ չէին մասնավորվում: Զուր էին նիստերից մեկի նախագահող Պողոս Սնապյանի հաճախակի զգուշացում-խնդրանքները, որ ելույթները բխեն զեկուցումների թեզերից, արծարծվեն, քննարկվեն զուտ գրական խնդիրներ, միեւնույն է, ելույթ ունեցողները, մեծ մասամբ, «շեղվում» էին դեպի ազգային-պետական խնդիրները: Սա էլ պետք է հասկանալ. հեռուներից եկած գրողները, իրենց գաղթօջախների ազգային, կուսակցական, մշակութային, հոգեւոր կյանքի գործիչներն էին եւ մայր հայրենիքում իրենց մասին ասելիք ունեին: Եվ բնական էր հոգեվիճակի հուզապրումը, եւ միանգամից զուտ գրական հարցերի մեջ մտնել՝ այդքան էլ դյուրին չէր:

Էականը, կարծում եմ, այն է, որ սա մեծ սկիզբ էր, որ առաջին անգամ մեր ամբողջ պատմության մեջ հայ գրողները, այսպիսի մեծ ընդգրկումով եւ այն էլ անկախ պետականություն ունեցող իրենց հայրենիքում հավաքվել էին դեմ առ դեմ կամ կողք-կողքի մտերմիկ զրույցի՝ հայրենիքի ու սփյուռքի հոգսերի, արեւի տակ մեջ բաժին հասած տեղի, մարդկային հասարակության մեջ մեր անցյալ ու ապագա դերի, հայության ճակատագրի մասին եւ հատկապես հայ գրողի կոչման ու անելիքների մասին: Եվ քանի որ այս ամենն այնքան կարեւոր է ու հրատապ (ինչպես մեր պատմության բոլոր շրջաններում), հայ գրողը երբեմն «մոռանում» է արվեստագետի իր առաքելության, մարդկային հոգու արվեստագետ-թարգման լինելու իր կոչման մասին: Չմոռանանք, որ հայ գրողը (եւ հատկապես սփյուռքում) նաեւ, եւ ավելի շատ, հրապարակախոս է, խմբագիր, լրագրող, բեմադրիչ, մանկավարժ, ազգային գործիչ:

Էականն այն է, որ խորհրդաժողովի կազմակերպումը ոչ թե մասնավոր գրողների նախաձեռնությունն էր, այլ պետական ու հոգեւոր այրերի մտահոգության արդյունք, որ իրագործվեց հանրապետության վարչապետի, Ամենայն հայոց ու Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսների եւ այլոց հոգածությամբ, մշակույթի նախարարության ու գրողների միության անմիջական ջանքերով, որ այն կարեւորվեց հանրապետության նախագահի, ԱԺ նախագահի կողմից (ողջույնի խոսքեր, ընդունելություններ):

Էականն այն է, որ մեկ շաբաթից ավելի տեղի ունեցող տարբեր հավաքների ու միջոցառումների ժամանակ (զեկուցումներ, քննարկումներ, «Գրական թերթի» հոբելյան, Պ. Սեւակի հիշատակի օր, նորատիպ գրքի շնորհանդես, հանդիպում նախարարների հետ, Թարգմանչաց տոն ու «Հայ գրքի օր» առաջնեկ փառատոն, հիրավի հարուստ մի ծրագիր, հագեցած շաբաթ) խորհրդաժողովի մասնակիցները ոչ միայն լսեցին զեկուցումներ ու ելույթներ, այլեւ, որ շատ կարեւոր է, զրուցեցին իրար հետ, ծանոթացան, մտերմացան:

Ոչ մի ժողովի, ոչ մի համագումարի կամ այլ պաշտոնական հավաքի ժամանակ գրողին գրելու արվեստը չեն սովորեցնում: Եվ ոչ էլ կարող են օգնել, որ նա տաղանդավոր կամ շնորհալի դառնա, եթե նա արդեն այդպիսին չէ: Հավաքները նպաստում են ոգու բարձրացմանը, հայացքի նույն ուղղությամբ բեւեռմանը, պատասխանատվության զգացողության կենտրոնացմանը եւ գործունեության խթանմանը: Եվ այս հավաքը հատկապես այդպիսին էր: Խորհրդաժողովի մասնակիցները, տարբեր օժտվածության գրողներ, այսուհետ նույնպես շարունակելու են գրել այնպես, ինչպես կարող էին, ինչպես իրենց ի վերուստ է տրված: Բայց ահա, նրանց հետագա ստեղծագործական ու ամենօրյա ազգաշահ գործունեության մեջ խորհրդաժողովի ոգու թափանցմանն ուզում եմ հավատալ: Գոնե խորհրդաժողովի օրերին այդ ոգու շունչը զգալի էր: Երկրի բարձր պարգեւներին արժանացած սփյուռքահայ գրողների՝ մշակութային գործիչների արտասուք, անկեղծ խոսքերը հավուր պատշաճի խոսքեր չէին, եւ կասկած չունեմ, որ այս հավաքն ինչ-որ բան ավելացնելու է նրանց հայապահպան գործունեությանը եւ, ինչու չէ, ստեղծագործական ներշնչանքին:

Այս խորհրդաժողովը կազմակերպչական կարեւոր նախաձեռնությունների հիմքեր էլ դրեց. ստեղծվեց հայ գրականության սատարման եւ տարածման հիմնադրամ, թարգմանական գրականության տարեկան մրցանակ, ծրագրվեց սփյուռքում ստեղծել Հայաստանի գրողների միության մասնաճյուղեր, հրատարակել երկրի ու տարաշխարհի այսօրվա գրողների մեկական ստեղծագործության ընտրանի (երկու հատորով, օտար լեզվով), ստեղծել հնարավորություններ գրականության ու մամուլի փոխադարձ առաքումներ իրագործելու համար: Գուցե եւ հնարավոր լինի ստեղծել գրական մի ընդհանուր հանդես, որի տպագրությունը կարող է իրագործվել միաժամանակ մի քանի տարածաշրջաններում, որը կընդգրկի ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ սփյուռքի գրողների ստեղծագործությունները: Շատ կարեւոր է

Արդյունքը՝ շարունակության մեջ

Գրողների առաջին համահայկական խորհրդաժողովը

նաեւ գրականագետ-քննադատների արտացավ վերաբերմունքը հավասարապես ներսի ու դրսի գրողների նկատմամբ, նոր գրքերի գրախոսումն ու հեղինակներին ընթերցողին ծանոթացնելը, դպրոցական դասագրքերում արդի գրողների գործերի ընդգրկումը:

Ի՞նչ տվեց խորհրդաժողովը: Դրեց նշանակալի ու կարեւոր սկիզբ, որը կարող է շարունակություն ունենալ կամ չունենալ: Ուրեմն, խորհրդաժողովի արդյունքը շարունակության պարբերական տեւականությամբ ու արգասավորությամբ կարող է տեսանելի դառնալ: Կմնա՞, կշարունակվի՞ այս պահի ոգին, կիրագործվե՞ն ծրագրերը, առաջարկությունները, հիմնադրամը կմեծանա՞, կտպագրե՞նք հատորներ ու հանդեսներ, եւ ամենակարեւորը՝ կընթերցե՞նք միմյանց գրքերը, կստեղծվի՞ միասնական հայ գրական դաշտը, ահա հենց դրանք էլ կլինեն այս խորհրդաժողովի արդյունքը: Հետամուտ լինենք այս ամենի իրագործմանը, եթե արդյունք ենք ուզում: Այլապես այն, ինչ տեղի ունեցավ, լավ էր կազմակերպված: Կարող էր ավելի լավ լինել: Մեծ ջանքեր էին ներդրվել, եւ շնորհակալություն կազմակերպիչներին: Հարկ է նաեւ պարբերական ու տեւական դարձնել այս սկիզբը՝ արդյունքները հաշվեկշռելու եւ նոր ծրագրեր կազմելու համար:

Էականը հավատն է ու ներշնչանքը, տքնանք ու մաքառումը: Սա ես չեմ ասում: Սա մեր անցած ճանապարհի խորհուրդն է ու դասը: Նաեւ գրականությա՛ն ճանապարհի: «Գրական այն ծիգը, զոր մեր ժողովուրդը երկու հատվածներով (արեւելահայ եւ արեւմտահայ) նույնաժամանակ, բայց տարբեր պայմաններու հանդեսի մը մեջ իրագործեց իր պատմության վերջին երկու դարերուն... այդ ծիգին արդյունք զույգ մեր գրականությունները մեր ժողովուրդի պատմության ազնվագույն փաստը կը նկատեմ», գրել է Հակոբ Օշականը: Օշականից հետո այդ «ազնվագույն փաստը» շարունակվել են: Եվ հենց այդ նույն ժամանակ Հայաստանի գրողների երկրորդ համագումարում Ավետիք Իսահակյանը հայտարարում էր, թե «համագումարի ամենաարժեքավոր արդյունքն այն կլինի, որ ավելի սերտանան ու մտերմանան մեր փոխադարձ հարաբերությունները՝ մեր հայրենիքի ու սփյուռքի գրականությունների միջեւ», «ներդաշնակվեն մեր ձգտումները», որովհետեւ «մի որեւէ ժողովրդի գրականությունը նրա ձգտումների եւ բաղձանքների, նրա տառապանքի ու հավատի, նրա խիզախումների ու անկումների պատմությունն է: Եվ տարագիր հայ գրողների հայացքը պիտի ուղղվի դեպի «բոլոր հայերի հայրենիքը» եւ նպատակը պիտի լինի՝ «ստեղծելու միասնական գրականություն՝ խորհրդահայ (հմմ՝ Հայաստանի—Վ. Գ.) գրականության շուրջը»:

Կուզենայի, որ խորհրդաժողովի յուրաքանչյուր մասնակից առաջիկայում բերեր իր հավատն ու ջանքը՝ տեսանելի դարձնելու խորհրդաժողովի արդյունքը:

ՎԱՉԱԳԱՆ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
ԵՊՀ հայ նորագույն գրականության ամբիոնի վարիչ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱՆԱՉՈՒՄ

Հայկական ձայներ իտալական օպերայում

Լիոնում լույս տեսնող «Ֆրանս-Արմենի» հանդեսը տեղեկացնում է, որ Փարիզի Սեն Կլու արվարձանի մշակութային կենտրոնում ապրիլի 11-ին երկու հայեր գլխավոր դերակատարներն են եղել Վերդիի «Ռիգոլետտո» օպերայում: Ջիլդայի դերում սոպրանո Շուշիկ Բյուլբյուլյանն էր, Ռիգոլետտոյի դերում՝ բարիտոն Բապտիստ դը Հայքը (իսկական անունը՝ Մկրտիչ Մկրտչյան): «Ռիգոլետտոն» ներկայացրել է «Օպերան ամենքի համար» ընկերությունը, որի նպատակն է օպերաները մատչելի դարձնել լայն հասարակայնությանը:

Շուշիկ Բյուլբյուլյանը ծնվել է Լիբանանում, 1967 թ.: Հայաստանում 3 տարի ուսանելուց հետո կատարելագործվել է Փարիզի արվարձան Օբերվիլյեի կոնսերվատորիայում, որտեղ 1990 թ. միաձայն առաջին մրցանակ է ստացել: Նա Գիշերային թագուհու դերակատարն է եղել Մոցարտի «Կախարդական սրինգ» օպերայում, Նորինայի դերն է կատարել «Դոն Պասկուալե» օպերայում: Աշխատում է Բաստիլի օպերային երգչախմբում եւ հաճախ օպերային երկրորդական դերերգեր կատարում Փարիզի շրջանում:

Բապտիստ դը Հայքը ծնվել է 1957 թ. Երեւանում: Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում օպերային հայտնի մեներգչուհի Մարիամ Չմշկյանի նախկին սանը երգիչ է եւ խմբավար: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի, ռադիոյի սիմֆոնիկ նվագախմբի մեներգիչն է եղել: «Նարեկ» արական երգչախմբի հիմնադիրն է: Կոմիտասի, հայկական միջնադարյան խազագրության մասնագետ է: Մոցարտի «Ռեքվիեմի», Բեթհովենի 9-րդ սիմֆոնիայի, Վերդիի, Շուբերտի, Բրամսի ստեղծագործությունների կատարումներով հանդես է եկել եվրոպական մի շարք երկրներում: Վերջին երկու տարիներին բնակվում է Ֆրանսիայում:

Պ. Ռ.

Լատինաամերիկյան պարեր երեւանյան բեմում

Ըստ օտարերկրացիների՝ «հայ երեխաների պարը կրակոտ է եւ շարժուն»

«Երիտասարդական» պալատի մեծ դահլիճում օրերս կայացավ «Էլենը եւ երեխաները» թատրոն-ստուդիայի տարեկան-հաշվետու համերգը: Թատրոն-ստուդիան հիմնադրվել եւ գործում է 1996 թ.-ից: Յոթամյա կրթություն ապահովող թատրոն-ստուդիայում ուսուցանում են սպորտային, ինչպես նաեւ լատինաամերիկյան պարեր: Այս տարի ստուդիան տվել է շուրջ 25 շրջանավարտ, որոնց էլ համերգի վերջում հանձնվեցին ավարտական վկայականներ:

Գլխավոր պարուսույց եւ ստուդիայի ղեկավար, միջազգային կարգի մրցավար Էլեն Գրիգորյանը մեզ տեղեկացրեց, որ թատրոն-ստուդիայի մրցութային խմբերում ընդգրկված սաները մասնակցել են սպորտային եւ լատինաամերիկյան պարերի մի շարք բաց եւ փակ առաջնությունների (թատրոնի տնօրենն է Գառնիկ Մակարյանը):

Հաշվետու համերգի 1-ին բաժնում ցուցադրվեցին 18 դասական, եվրոպական, լատինաամերիկյան պարեր, իսկ 2-րդում՝ «Ծովահենների անհավանական արկածները» պարային ներկայացումը: «Տանգո», «Չա-չա-չա», «Սամբա», «Իսպանական կորիդա», «Սիրո պատմություն» այսեւայլ պարային համարներով հանդես եկան թե ստուդիայի այս տարվա շրջանավարտները, թե առաջին անգամ բեմ բարձրացած փոքրիկ պարուհիները եւ թե Էլեն Գրիգորյանը: Համերգի ընթացքում մի շարք համարներով հանդես եկան թատրոն-ստուդիայի շոու-բալետի սաները:

Տեղեկացնենք, որ մինչ այս համերգը՝ այս տարվա մայիսի 26-ին կայացել էր նաեւ Էլեն Գրիգորյանի հոբելյանական համերգը: Էլենը բեմում է արդեն 30 տարի, պարել սկսել է 5 տարեկանից, ավարտել է Երեւանի պետական մանկավարժական ինստիտուտի կուլտուրայի ֆակուլտետի պարային բաժինը: Նրա ուսուցիչ-պարուսույցներն են եղել Վանուշ Խանամիրյանը, Հովսեփ Շամամյանը, Սուրեն Գյանջումյանը:

Էլենի սաների ելույթները դիտած օտարերկրացիները առանձնացնում են «հայ երեխաների բարձր տեմպերամենտը, կրակոտ հոգին, շարժողունակությունը»:

Հաշվետու համերգի ավարտը խիստ հայկական ստացվեց նվերներ հանձնվեցին Մ. Նահանգներ մշտական բնակության մեկնող թատրոն-ստուդիայի 3 սաների, որոնք թե իրենք էին հուզվել, թե հուզել էին իրենց ընկերներին:

Ամառային երկամսյա արձակուրդներից հետո՝ սեպտեմբերին, թատրոն-ստուդիան կվերսկսի պարապմունքները:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԻՐՏՈՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

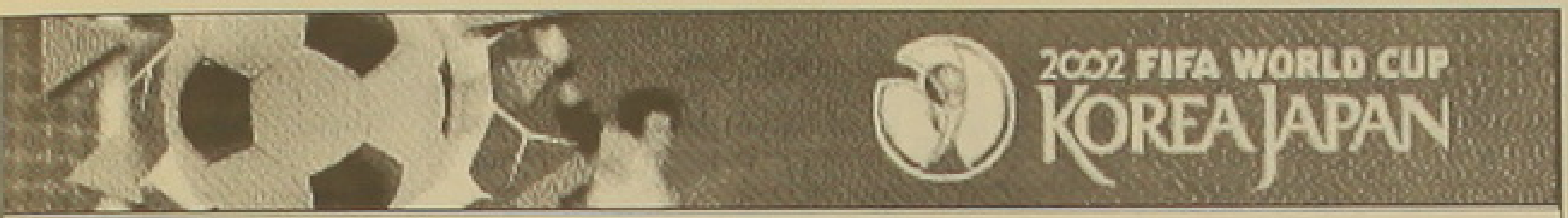

Ռուդի Ֆյոլլերն իր թիմի նվաճումների մասին

– Պարոն Ֆյոլլեր, շա՞տ եք վշտացած եզրափակիչում կրած պարտությունից:

– Երբ եզրափակիչում պարտվում ես, ապա միշտ էլ հիասթափությունը մեծ է: Նույնիսկ եթե զիջում ես այնպիսի բարձրակարգ թիմի, ինչպիսին Բրազիլիայի հավաքականն է, որից պարտվելը բնավ էլ ամոթ չէ: Սակայն գիտակցում ենք, որ մենք հասել ենք արդյունքի, որին ոչ ոք չէր սպասում:

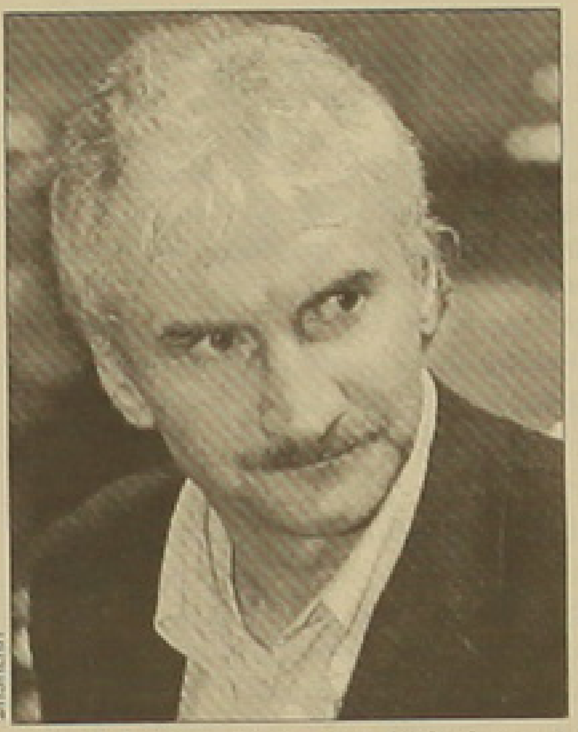

– Որո՞նք են պարտության պատճառները:

– Սկզբում կցանկանայի կանգ առնել դրական կողմերի վրա: Ինչ վերաբերում է տակտիկային, շարժմանը եւ խաղին, ապա առաջին կես ժամվա ընթացքում, ինչպես նաեւ երկրորդ խաղակեսի սկզբին Գերմանիայի հավաքականը բավական լավ տպավորություն թողեց: Ճիշտ է, մեզ չհաջողվեց գոլային ռեալ պահ ստեղծել, սակայն բրազիլացիներն էլ առանձնապես լրջորեն չսպառնացին մեր դարպասին: Մեր գլխավոր խնդիրն այն էր, որ բրազիլացիների կազմում 3-4 ֆուտբոլիստներ կային, որոնք ամբողջ խաղի ընթացքում իրենց գործողություններով մեզ դժվարին կացության մեջ էին թողնում:

– Օլիվեր Կանի ելույթներն աշխարհի առաջնության հանդիպումներում տպավորիչ էին: Բայց ահա, եզրափակիչում նա ճակատագրական սխալ թույլ տվեց:

– Նրան մեղադրելու ոչ մի հիմք չկա: Օլիվերը գերազանց խաղաց առաջնությունում: Եվ եթե եզրափակիչում նա փոքր սխալ թույլ տվեց, իհարկե, ցավալի է:

– Բրազիլացիներն արժանիորե՞ն հաղթեցին:

– Այո, իհարկե: Եթե վերցնենք անցկացրած բոլոր 7 հանդիպումները, ապա նրանք լավագույններն էին: Նույնիսկ եթե ժամանակ առ ժամանակ որոշ դժվարություններ էին ծագում, ինչպես եղավ մեր կամ թուրքերի հետ խաղերում:

– Գերմանիայի հավաքականին առաջնության ընթացքում քննադատում էին: Այժմ ի՞նչ կասեք քննադատներին:

– Առանձնապես ասելիք չկա: Երբեմն ես փորձում էի ինչ-որ բանով հակազդել, եթե զգում էի, որ ավելորդ քննադատություն է հնչում: Պետք էր պաշտպանել թիմին: Չնայած ժամանակ առ ժամանակ ինքս էլ հանդես եմ եկել քննադատությամբ: Իսկ ընդհանուր առմամբ, առաջնությունում թիմը հաջող հանդես եկավ: Ի՞նչ կարող էինք, իրականացրինք:

– Եզրափակիչից հետո դուք Ռոնալդոյի հետ ինչի՞ մասին էիք խոսում:

– Նա ինձ հարցրեց, թե արդյոք հե՞շտ է մարզիչ լինելը: Պատասխանեցի, որ որքան հնարավոր է, երկար խաղա ֆուտբոլ, մի շտապիր դառնալ մարզիչ: Այդպես ավելի լավ կլինի առողջության համար:

– Մարզչի կյանքն այդքան ծա՞նր է:

– Մենք բազմաթիվ սթրեսային իրավիճակներում ենք հայտնվում: Մենք ավելի քան յոթ շաբաթ միասին ենք: Դա հասարակ բան չէ, երբ խոսքը վերաբերում է Գերմանիային: Բայց ես հավաստում եմ, որ մենք հիանալի թիմ ունեինք. բոլոր ֆուտբոլիստները մինչեւ վերջ ներդնում էին իրենց ուժերը, զգացվում էր թիմի ոգին: Միայն այդպես մենք արդյունքի հասանք: Եթե ինչ-որ բան այլ կերպ լիներ, մենք եզրափակիչ չէինք մտնի:

– Լուրեր են պտտվում, թե Ռուդի Ֆյոլլերն առաջնությունից հետո հրաժարական է տալու:

– Ես չգիտեմ, թե ով է տարածում այդ լուրերը: Իհարկե, եթե մենք խմբային մրցաշարի արգելքը չհաղթահարեինք, ապա դա խորհրդածությունների տեղիք կտար: Սակայն մենք հաղթահարեցինք արգելքը եւ կփորձենք լավ թիմ կազմավորել Եվրոպայի առաջնությունում հաջողության հասնելու համար:

ՈՒԻՄԲԼԴՈՆՅԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐ

Որոշվում են կիսաեզրափակիչի մասնակիցները

Թենիսի ուիմբլդոնյան մրցաշարում սկսվել են վճռորոշ հանդիպումները: Կանանց մրցաշարի քառորդ եզրափակիչում Ելենա Լիխովցեւան պարտվեց չեմպիոնի կոչման հիմնական հավակնորդուհիներից մեկին՝ Վենուս Ուիլյամսին (2-6, 0-6): Մրցաշարի առաջին ռակետ Ուիլյամսից ընդամենը 44 րոպե պահանջվեց մրցակցուհու հետ «հաշիվները մաքրելու» համար: Հատկանշական է, որ Լիխովցեւան արդեն 8-րդ անընդմեջ պարտությունն է կրում Ուիլյամսից, ընդ որում ոչ մի խաղափուլում նրան չի հաջողվել հաղթել: Կիսաեզրափակիչում Վենուսը կմրցի բելգիուհի Ժյուստին Էնենի հետ: Վերջինս երկու խաղափուլում հաղթեց Մոնիկա Սելեշին (7-5, 7-6): Ջենիֆեր Կապրիատին, որի հանդիպումը Ելենա Դանիլիդիի հետ անավարտ էր մնացել անձրեւի պատճառով, հաջողությամբ ավարտեց խաղը եւ մտավ քառորդ եզրափակիչ, որտեղ մրցելու է ֆրանսուհի Ամելի Մորեսմոյի հետ:

Տղամարդկանց մրցաշարում կիսաեզրափակիչի առաջին մասնակիցը բելգիացի Մալիսեն է, որը պարտության մատնեց Գրեգ Ռուսեցկուն (6-3, 3-6, 6-3, 3-6, 6-4):

Անվանի ըմբիշի հուշամրցաշար Ստեփանավանում

Ըմբշամարտի ավանդույթներով հարուստ Ստեփանավանում անցկացվեց ազատ ոճի ըմբշամարտի ավանդական 2-րդ մրցաշար՝ նվիրված ըմբշամարտի երախտավոր, հանրապետության չեմպիոն, համամիութենական մրցումների մրցանակակիր, սպորտի վարպետ Գագիկ Մանուկյանի հիշատակին: Մրցաշարի կազմակերպիչները՝ Ստեփանավանի մարզադպրոցի տնօրեն Սոս Սարուխանյանը, ուսմասվար Լյովա Ներսիսյանը, Գ. Մանուկյանի սան Վարդան Դավթյանը, մրցաշարի հովանավոր Գագիկ Ջիլավյանը պատշաճ մակարդակով էին կազմակերպել հուշամրցաշարը: Հանրապետության տարբեր մարզօջախներից մրցավայր էին ժամանել Լոռու մարզի, Իջեւանի, Կալինինոյի, Նոյեմբերյանի, Գյումրու, Երեւանի ըմբշամարտի օլիմպիական հերթափոխի հանրապետական մարզադպրոցի, «Դինամո» ՄԸ, Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքի մարզադպրոցի թվով 70 ըմբիշներ:

Հուշամրցաշարի բացման հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին մշակույթի, սպորտի երախտավորներ, Գ. Մանուկյանի ընտանիքի անդամները, հարազատները, տեղական իշխանության ներկայացուցիչները: Բացման խոսքով մասնակիցներին ողջունեց սպորտի վաստակավոր վարպետ, աշխարհի չեմպիոն եւ գավաթակիր, ԸՕՀՀՄ-ի տնօրեն Նորայր Մուսեղյանը:

Մրցաշարին մասնակից պատանի ըմբիշներն առանձին քաշերում ցուցադրեցին հասուն գոտեմարտեր, իսկ մրցաշարը պատանիների համար լավագույն մրցափորձ էր առաջիկա առավել հեղինակավոր մրցումներին մասնակցելու համար: Առավել աչքի ընկան Ստեփանավանի, Երեւանի ԸՕՀՀ մարզադպրոցի, Գյումրու պատանի ըմբիշները, որոնք էլ հիմնականում զբաղեցրին մրցանակային տեղերը: Ըստ քաշային կարգերի չեմպիոններ դարձան Գոռ Գրիգորյանը (26 կգ, ԸՕՀՀՄ), Էրիկ Թորոսյանը (29 կգ, ԸՕՀՀՄ), Էդվարդ Դավթյանը (32 կգ, Գյումրի), Արթուր Սալխասյանը (35 կգ, Գյումրի), Համլետ Հարությունյանը (38 կգ, Գյումրի), Արթուր Նազարյանը (42 կգ, ԸՕՀՀՄ), Դավիթ Դանիելյանը (46 կգ, ԸՕՀՀՄ), Գեւորգ Ավշարյանը (50 կգ, ԸԱՀՄ), Գնել Մկրտումյանը (54 կգ, Ստեփանավան), Վլադիմիր Գալստյանը (58 կգ, Ստեփանավան), Խաչիկ Տասոյանը (63 կգ, Ստեփանավան), Ռոման Հովհաննիսյանը (69 կգ, Ստեփանավան):

Մրցանակակիրները պարգեւատրվեցին հուշամեդալներով, ժամացույցներով եւ համապատասխան կարգի դիպլոմներով:

Ֆ. ՊԱՊԻԿՅԱՆ
ՀՀ վաստակավոր մարզիչ

Մրցավարության հարցը կքննարկվի սեպտեմբերին

ՖԻՖԱ-ի գործկոմը չցանկացավ ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության թարմ հետքերով քննարկել խաղերի մրցավարության հարցը: Մրցավարական կոմիտեին ցուցում է տրված հաշվետվություն պատրաստել մրցավարության որակի վերաբերյալ եւ առաջարկներ ներկայացնել այն բարելավելու համար: Այդ փաստաթղթերը մինչեւ հուլիսի վերջը պետք է ներկայացվեն ՖԻՖԱ-ի քարտուղարություն, որպեսզի մտցվեն սեպտեմբերի վերջին կայանալիք գործկոմի նիստի օրակարգ: Այդ նիստում կքննարկվի նաեւ աշխարհի առաջնության հանդիպումների տոմսերի տարածման հարցը:

Որոշվել են առաջիկա խոշորագույն մրցաշարերի անցկացման ժամկետները: Այս տարվա օգոստոսի 17-ից սեպտեմբերի 1-ը Կանադայում կանցկացվի մինչեւ 19 տարեկանների աշխարհի անդրանիկ առաջնությունը: Հաջորդ տարի ՖԻՖԱ-ի խաղացանկում խոշորագույն չորս մրցաշար է նախատեսված: Մարտի 21-ից ապրիլի 16-ը Միացյալ Արաբական Էմիրություններում կանցկացվի մինչեւ 20 տարեկան պատանիների աշխարհի առաջնությունը, իսկ մինչեւ 17 տարեկանները աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը կվիճարկեն Ֆինլանդիայում՝ օգոստոսի 13-30-ը: Կանանց աշխարհի չեմպիոնին կորոշեն Չինաստանում՝ սեպտեմբերի 24-ից հոկտեմբերի 11-ը: Հունիսի 18-29-ը կանցկացվի Կոնֆեդերացիայի գավաթի հերթական խաղարկությունը: Մրցաշարն իրենց մոտ անցկացնելուն հավակնում են Ավստրալիան, ՀԱՀ-ը, ԱՄՆ-ն եւ Ֆրանսիան: Մրցավայրը հայտնի կդառնա այս տարվա սեպտեմբերի 23-ին: Մրցաշարում հանդես կգան 6 մայրցամաքների չեմպիոնները՝ Ճապոնիան, Կամերունը, Կոլումբիան, ԱՄՆ-ն, Ֆրանսիան եւ Օվկեանիայի ներկայացուցիչը, ինչպես նաեւ կազմակերպիչ երկրի հավաքականը եւ աշխարհի նորընծա չեմպիոն Բրազիլիայի ընտրանին:

2005 թ. կանցկացվի աշխարհի թիմային առաջնությունը, իսկ Գերմանիայում տեղի կունենա Կոնֆեդերացիայի գավաթի հաջորդ խաղարկությունը:

Գործկոմի նիստում ՖԻՖԱ-ի նախագահ Զեպ Բլատերը նշել է, որ եվրոպական մի շարք երկրների առաջնություններում թիմերի մեծ քանակը ֆուտբոլիստների գերծանրաբեռնվածության պատճառ է դարձել, ուստի անհրաժեշտ է դրանց թիվը կրճատել:

Շքանշաններ բրազիլացիներին

Բրազիլիայի նախագահ Ֆեռնանդո Էնրիկե Կարդոզոն հավաքականի ֆուտբոլիստներին եւ գլխավոր մարզիչ Լուիս Ֆելիպե Սկոլարիին պարգեւատրել է շքանշանով: Պարգեւի են արժանացել 22 խաղացողներից 16-ը: Բանն այն է, որ նրանցից 6-ը՝ Ռոնալդոն, Ռիվալդոն, Դենիլսոնը, Ռոբերտո Կառլոսը, Կաֆուն եւ Մարկոսն աշխարհի նախորդ առաջնությանը մասնակցելու համար ժամանակին արդեն պարգեւատրվել էին շքանշանով: Հատկանշական է, որ բրազիլացիները վերջին 3 առաջնություններում երեք անգամ մտել են եզրափակիչ, որոնցից երկուսը նրանց համար հաղթական ավարտ է ունեցել: Իսկ թիմի ավագ Կաֆուն մասնակցել է այդ բոլոր եզրափակիչներին:

Ճապոնացիները հրավիրում են Զիկոյին

Բացառված չէ, որ Ճապոնիայի ֆուտբոլի ազգային հավաքականը գլխավորի բրազիլացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Զիկոն: Ներկայում Ճապոնիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան բանակցությունների մեջ է Զիկոյի հետ: Եթե ամեն ինչ բարեհաջող անցնի, ապա 49-ամյա Զիկոն Ճապոնիայի հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնում կփոխարինի ֆրանսիացի Ֆիլիպ Տրուսյեին եւ կնախապատրաստի թիմը 2006 թ. կայանալիք ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությանը:

Ինչ վերաբերում է Տրուսյեին, ապա նրա աշխատանքից գոհ են, քանի որ նրա գլխավորությամբ ճապոնացիները խմբային մրցաշարում հաղթեցին Ռուսաստանի եւ Թունիսի հավաքականներին, ոչ-ոքի ավարտեցին հանդիպումը բելգիացիների հետ, իսկ 1/8 եզրափակիչում պարտվեցին թուրքերից: Տրուսյեն ներկայում համարվում է Ֆրանսիայի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնի հավակնորդներից մեկը:

Զիկոն բրազիլական ֆուտբոլի ամենահեղինակավոր եւ ճանաչված կիսապաշտպաններից էր: Նա ֆուտբոլին հրաժեշտ տվեց 1994 թ.: Նրան վաղուց են ճանաչում Ճապոնիայում, որտեղ նա մարզում էր «Կասիմա Անտլերզ» թիմը, որը 4 անգամ ճանաչվել է երկրի չեմպիոն: Զիկոն նաեւ 1998 թ. Բրազիլիայի հավաքականի մարզիչներից մեկն էր: Ներկայում նա ընտանիքով ապրում է Ռիո դե Ժանեյրոյում, որտեղ երկրորդ դիվիզիոնի թիմ ունի:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵՐԸ

Օլիվեր Կանը «Ոսկե գնդակի» դափնեկիր

Գերմանիայի հավաքականի դարպասապահ Օլիվեր Կանը լրագրողների հարցման արդյունքներով ճանաչվել է աշխարհի 17-րդ առաջնության լավագույն ֆուտբոլիստ եւ պարգեւատրվել «Ոսկե գնդակ» մրցանակով: Հիշեցնենք, որ ՖԻՖԱ-ն անվանել էր մրցանակի 10 թեկնածուների, որոնցից լրագրողները պետք է ընտրեին լավագույնին: Հարցմանը մասնակցած 592 լրագրողներից 147-ն իրենց ձայնը տվել էին Օլիվեր Կանի օգտին: Այսպիսով, Կանը դարձավ առաջին դարպասապահը, որը ճանաչվում է աշխարհի առաջնությունների լավագույն ֆուտբոլիստ: Մրցույթում 2-րդ տեղը զբաղեցրեց առաջնության լավագույն ռմբարկու Ռոնալդոն (126 ձայն): Լավագույն եռյակը եզրափակեց կորեացի Խոն Մյուն Բոն (108): «Ոսկե գնդակի» մյուս հավակնորդների ցուցանիշներն այսպիսին են. Ռիվալդո (Բրազիլիա, 93), Ռոնալդինյո (Բրազիլիա, 54), Հասան Շաշ (Թուրքիա, 26), Էլ Հաջի Դիուֆ (Սենեգալ, 15), Ռոբերտո Կառլոս (Բրազիլիա, 12), Միխայել Բալլակ (Գերմանիա, 6), Ֆեռնանդո Հիեռո (Իսպանիա, 5):

«Ոսկե գնդակ» մրցանակը շնորհվում է 1982 թ.: Մրցանակի առաջին դափնեկիրը իտալացի Պաոլո Ռոսին է: 1986 թ. այն հանձնվեց Դիեգո Մարադոնային, իսկ չորս տարի անց լավագույն ճանաչվեց իտալացի Սալվատորե Սկիլաչին: 1994 եւ 1998 թթ. մրցանակին տիրեցին բրազիլացիներ Ռոմարիոն եւ Ռոնալդոն:

Կանն այս տարվա հունիսի 15-ին նշեց իր 33-ամյակը: Նա Գերմանիայի հավաքականում իր ելույթները սկսել է 26 տարեկանից: Երկար ժամանակ նա Անդրեաս Կեպկեի փոխարինողն էր, որի տեղը դարպասում զբաղեցրեց 1998 թ. աշխարհի առաջնությունից հետո՝ անցկացնելով 45 խաղ: 2000 թ. Եվրոպայի առաջնությունը գերմանացիների համար անհաջող էր. նրանք չհաղթահարեցին խմբային մրցաշարի արգելքը: Կանը դեռ երկար կհիշի պորտուգալացի Սերժիու Կոնսեյսանային, որը նրա դարպասը 3 գոլ խփեց: 1999 թ. նա տանուլ տվեց նաեւ իր կյանքում առաջին կարեւորագույն մրցախաղը՝ չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչում ավելացված ժամանակում 2 գոլ բաց թողնելով «Մանչեսթր Յունայթեդից»:

Օլիվեր Կանը գերազանց անցկացրեց ողջ մրցաշարը, եթե հաշվի չառնենք եզրափակիչ խաղում թույլ տված մեկ սխալը, որը ճակատագրական եղավ:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Սառը զենքեր

Դանակների մասին. ամեն ինչից՝ մի քիչ

Խանութներում վաճառվող դանակները պարտադիր պետք է ենթարկված լինեն փորձագիտության եւ սերտիֆիկացման: Կենցաղային օգտագործման համար նախատեսված դանակը տեսքից կարող է չտարբերվել որսորդական դանակից: Դանակը սառը զենք է համարվում մի շարք չափանիշների առկայությամբ. դրանց թվին են դասվում շեղբի կարծրությունն ու կոնֆիգուրացիան, սրվածքն ու ատամիկների առկայությունը եւ այլն: Սառը զենք համարվող որսորդական դանակը վաճառում են միայն որսորդական հրազեն պահելու եւ կրելու թույլտվություն ունեցողներին, եւ դանակը պարտադիր գրանցվում է որսորդության իրավունք վերապահող վկայականում:

Սառը զենք չեն համարվում տեսքով սառը զենքից չտարբերվող այն դանակները, որոնք սերտիֆիկացված են որպես տնտեսական-կենցաղային օգտագործման (խոհանոցային դանակ կամ գրչահատ փոքրիկ դանակ, որով սկզբնապես սրում էին փետուրե գրիչները եւ այլն), արտադրական նպատակների ծառայող եւ սպորտային պիտույքներ:

Դանակի «անատոմիան»

Որպես կանոն դանակը կազմված է հետեւյալ մասերից. շեղբ, դաստապան (բռնատեղ), այս երկուսը խաչաձեւ հատող մաս, վերջավորություն: Վերջինս որոշ ավանդույթի դանակների վրա կարող է եւ չլինել (ֆիննական դանակ), դաստապանը կարող է տեղադրված լինել շեղբի լայնքով՝ push dagger դանակ, որ նախատեսված է բռունցքի հարվածների համար: Խաչվածքը լինում է մարտական դիմհարով՝ մեկ կամ երկկողմանի ելուստով: Հարմարության համար դաստապանի վրա՝ դիմհարի տակ, երբեմն ցուցամատի համար նախատեսված կտրվածք է թողնվում: Helle ֆիրմայի դանակների որոշ նմուշներում դիմհար կամ ճկույթի համար:

Շեղբի կտրող եզրը կոչվում է սայր, բութ եզրը՝ կռնակ, հարթ մակերեսը՝ տափակամաս: Դանակի

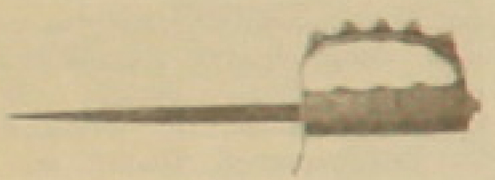

այն մասը, որը ծառայում է կոթի ամրացմանը, կոչվում է փաթթոց: Սայրի սրվածքի թույլատրելի թեքաչափը սովորաբար 25 աստիճանն է (+5 աստիճան): Տափակամասը հաճախ է ունենում երկայնակի ակոսներ՝ շեղբին կարծրություն հաղորդելու եւ զենքը վերքից չհանելու դեպքում արյան արտահոսքը դյուրացնելու համար: Արյունաքամ անելու այս հնարքը Գերմանիայում է ստեղծվել եւ կոչվում է Blutrinnen:

Հաճախ մարտական դանակների կռնակի վրա սղոց է լինում կամ եռանկյունաձեւ, կամ ալիքաձեւ ատամիկներով՝ պատառոտող վերքեր հասցնելու համար: Երախակալի ափակողմյան մասը կոչվում է մեջք, մատներին հենվող մասը՝ փոր, որի վրա հաճախ մատնատեղեր են լինում: Բռնելու համար հարմարավետ է հարթ դաստապանով դանակը, բայց այնպես, որ դաստապանը վերջավորության եւ խաչվածքի ուղղությամբ նեղանում է:

Դանակների ծանրության կենտրոնի մասին

Պատվերով դանակներ պատրաստելիս հաշվի պետք է առնվեն պատվիրատուի հասակը, քաշը, ձեռքի եւ դաստակի երկարությունը, քանի որ մարմինը եւ դանակը համաձայնեցված պիտի գործեն: Դրա հետ միասին որսորդական դանակը հավասարակշռություն պետք է ունենա, այսինքն՝ զանգվածի կենտրոնը հեշտ

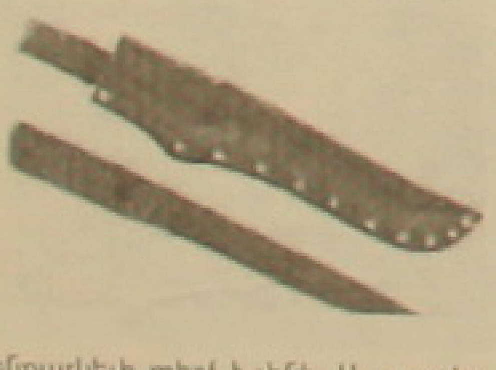

ենթարկելի պետք է լինի: Այս որակը չի վերաբերում հատելու համար նախատեսված վաղակավոր, կարճ թրերին եւ մաչետներին: Այս տիպի լավորակ դանակների ծանրության կենտրոնը շեղբի երրորդամասի վերջում է՝ շնորհիվ կռնակի հաստության եւ սայրի ուղղությամբ լայնանալու:

Դաշույն

Եթե շեղբի երկու կողմն էլ սրված է, այսինքն՝ երկսայր է, դանակը համարվում է դաշույն: Դաշույնները հայտնվել են բրոնզից երկաթե դարի անցման ժամանակ, բայց այդ ժամանակ որպես թրերի փոքրացված պատճեններ: Առաջին դաշույններն իրենց այժմյան տեսքով հայտնվել են XIII դարում եւ ասպետական զենքեր էին: Սթիլետը (սվինադաշույն) դաշույնի ամենահայտնի տեսակներից մեկն է, որ պատրաստվեց XVI դարում եւ տարածվեց Հարավային Եվրոպայում զենք կրելու իրավունքն արգելող հրամանից հետո. այդ բարակ դաշույնները հեշտ էր թաքցնել հագուստի տակ: Թեեւ սվինադաշույնն այն-

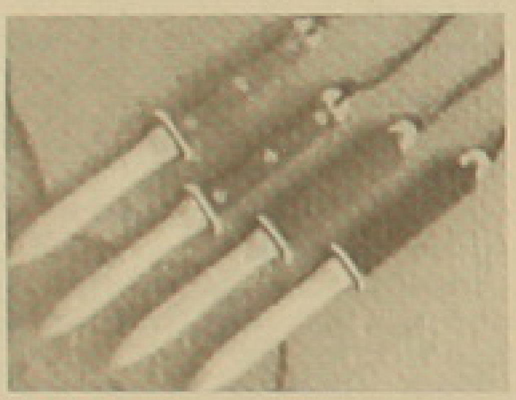

քան էլ գործուն զենք չէ, բայց այն կապված է սատանության գործիքի կասկածելի համբավի հետ: Ներկայումս դրանք ոչ կազմակերպված արտադրվում են Վիեննայում:

Ինչից են պատրաստվում դանակները

Որսորդական դանակի շեղբը պատրաստվում է ածխածնի բարձր քանակություն պարունակող պողպատը սառը կամ տաք վիճակում կռելով եւ դրոշմատելով կամ էլ համապատասխան պրոֆիլով հատուկ գլոցված պողպատից: Որքան շատ է ածխածնի (C) պարունակությունը, այնքան պողպատն ամուր է

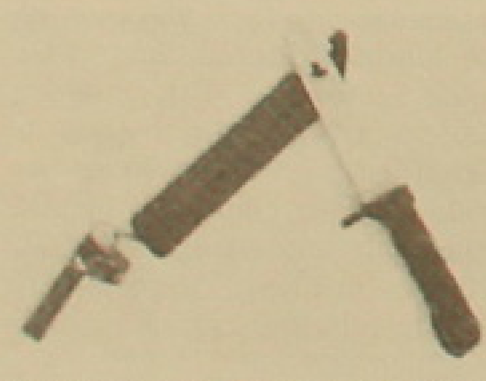

եւ լավ է պահում սրվածքը: Պողպատի մեջ ածխածնի առավելագույն քանակությունը դանակի համար մոտ 2 տոկոս է, ավելի մեծ քանակությունը պողպատը դարձնում է անկոտրելի: Ոչ թանկ դանակների մեծամասնության ածխածնային պարունակությունը 0,6-0,8 տոկոս է, լավագույն պողպատներում ածխածնի քանակությունը 1,2 տոկոս է:

Պողպատին դիմացկունություն հաղորդելու, այն կոռոզիայից (մետաղների մաշում թթվուտների ազդեցությամբ. կոռոզիայի տեսակներից է, օրինակ, ժանգը) պաշտպանելու համար պողպատը միախառնում են այլ մետաղների հետ: Այսպես օրինակ, նիկելի փոքր քանակությունն այն դարձնում է չժանգոտվող (պիտակումը stainless), քրոմը պողպատը զերծ է պահում մաշումից, վանադիումն այն վնասազերծում է քիմիական ակտիվ նյութերի ազդեցությունից:

Շեղբի կարծրությունը եւ առաձգականությունը

Շեղբի ամենակարեւոր հատկությունները կարծրությունն ու առաձգականությունն են: Պողպատի կարծրությունը չափվում է Ռոքվելլի սանդղակով, հատուկ միավորներով (HRC), եւ շեղբի վրա դրվում է կարծրությունը նշող դրոշմ: Բարձրորակ որսորդական դանակների կարծրությունը տատանվում է 58-62 HRC: 55 HRC-ից ցածր կարծրությունը որսորդական դանակների համար անթույլատրելի է: Բացառություն են կազմում եռաշերտ պողպատով դանակները, որոնց ամենակարծր շերտը երկու ոչ կարծր շերտերի միջեւ է: Այս տեխնոլոգիան հատուկ է սկանդինավյան երկրներին, որտեղ կարծում են, թե դանակը պետք է սրվի ոչ թե հատուկ, այլ ցանկացած քարով: Մինչեւ X դարի

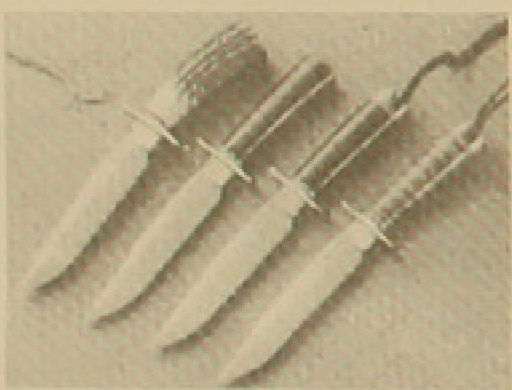

սկիզբը Ռուսիայում եւս գործածական էին բազմաշերտ շեղբով դանակները, որոնց արտաքին շերտերի բարակելու հետ դանակը սրվում էր ինքն իրեն:

Պողպատի առաձգականությունը կարելի է որոշել ճկելով շեղբը: Լավագույն շեղբերն առանց կոտրելու մտավախության առավելագույն ուժ գործադրելով կարելի է ճկել մինչեւ 25 տոկոս. եթե այն լավ շեղբ է, չի կոտրվի եւ չի մնա դեֆորմացված: Թեեւ խանութներում նման փորձ կատարել դանակ գնելուց առաջ հազիվ թե թույլատրեն:

Դամասկյան պողպատ

Դամասկյան պողպատից պատրաստված դանակ քիչ կարելի է հանդիպել: Իսկական դամասկյան պողպատը պատրաստվել է միայն միջնադարում, Մերձավոր Արեւելքում, ձուլման հատուկ եղանակով: Իսկական դամասկյան պողպատի ձուլման գաղտնիքը չի պահպանվել, կորսված է: Ժամանակակից դամասկյան պողպատն ածխածինների տարբեր պարունակությամբ պողպատաձողերի շերտերով կռած միաձուլում է: Շերտերը ոլորակապում են, նորից կռում, եռակցում ի-

րար եւ ստացված մետաղից կռում շեղբը: Այս եղանակով պողպատը մշակվում է ամբողջ ծավալով, ինչը նրան հրաշալի ամրություն, ճկունություն եւ գեղեցկություն է հաղորդում: Որքան շատ շերտ է օգտագործվում պողպատը պատրաստելիս եւ որքան շատ անգամ են այդ շերտերը ոլորակապվում, այնքան հիանալի տեսք է ձեռք բերում շեղբը: Տարբերակվում են մեկից մինչեւ վեց շերտանի կամ վարդագույն դամասկյան պողպատը: Պողպատի այս տեսակից դեռ բոլորովին մինչեւ վերջերս հրազենի փող էին պատրաստում: Բարձրորակ դամասկյան պողպատով առանց այն կեռատելու կարելի է մեխեր հատել:

Դանակի դաստապանը

Դաստապանը կարող է լինել ամբողջական, հավաքվող եւ վրադիր շերտաթիթեղներով: Դաստապան պատրաստելու համար օգտագործում են փայտանյութ, կաշի, ոսկոր, եղջյուր, բերյոզա (կեչու կեղեւի վերնաշերտ): Փայտե դաստապանների համար հումք են ծառայում հաճարենին, կաղնին, բոխին, ընկուզենին կամ էլ հազվադեպ այլ ծառատեսակներ: Կաշին կարող է ներծծվել խոնավությամբ կամ արյամբ, ինչը փչացնում է տեսքը, որին մեծ կարեւորություն են տալիս թանկարժեք դանակների սիրահարները: Բայց կաշվից եւ բերյոզայից պատրաստված դաստապաններն էլ գերադասելի են այն առումով, որ չեն սառեցնում ձեռքը եւ չեն սահում ձեռքից: Մետաղե դաստապաններով դանակները ձմեռային որսորդության ժամանակ հարմար չեն, երբ մետաղի հետ գործ ունենալիս անհրաժեշտություն է առաջանում ձեռնոցները հանել: Քիմիական արդյունաբերության զարգացումը հնարավորություն է ընձեռել այնպիսի նյութեր պատրաստել, որոնք համակցում են միայն որպես խառնուրդ ծառայող նյութերի որակական անհրաժեշտ հատկությունները: Այսպես օրինակ, Kraton անվամբ պոլիմերը, որ պատրաստված է մարտական դանակների համար, չի սահում ափի մեջ, նույնիսկ եթե այն ճարպոտ է կամ թրջված:

Խաչվածքի եւ վերջավորության բաղադրությունը

Խաչվածքի եւ վերջավորության պատրաստման համար օգտագործում են մածան եւ կարծր մետաղներ՝ սովորաբար միահալույթներ պղնձի հիմքի վրա (արույր, պղնձանիկել, բրոնզ եւ այլն), ավելի հազվադեպ նուր կարծրություն ունեցող պողպատ եւ անթույլատրելի է դրանց փոխարինումն ալյումինով կամ նրա միահալույթներով:

Մարտական դանակներ

Սառը զենքը հայտնվել է աշխատանքի գործիքների հետ: Ավանդաբար պատրաստվող գրեթե բոլոր մարտական դանակներն ունեն իրենց նախորդները: Այդպիսիք են նավախան բասկյան ծալովի դանակը, մեքսիկական մաչետը, բարոնգը՝ ինդոնեզյան զորականների զենքը, որ նաեւ միաժամանակ հիմնական գյուղատնտեսական գործիքներից է, ֆիննական դանակը՝ մարտական եւ որսորդական, քուկրին եւ բոուին՝ հարավային նահանգների ամերիկացի ավանտյուրիստների մարտական դանակը: Քուկրին Նեպալի ազգերից մեկի՝ գուրկխերի մարտական դանակն է: Գուրկխերը բրիտանական իմպերիայի լավագույն մարտիկներն էին համարվում: Քուկրինի առջեւի վրա թեքված շեղբը հին ատրճանակ էր հիշեցնում: Շեղբը ծանր է, միասայր, դեպի սայրը հաստացող, ինչը հնարավորություն է տալիս աննշան ջանքով ուժգին հարված հասցնել: Բռնատեղը սովորաբար փայտանյութից կամ փղոսկրից է պատրաստվում: Գուրկխերի մոտ սովորույթ կա դանակը պատյան դնելուց առաջ ծակել մատը քուկրիով: Նրանք համոզված են, որ պատյանից հանված դանակն անպայման պետք է արյունոտվի:

Բոուին կոչվում է իր ստեղծողի Ջեյմս Բոուիի անունով, որը մարտի ժամանակ ընկել է միայն այս դանակը զենք ունենալով: Այն ունի մեկ սայր եւ դեպի սայրը կորանում է: Շեղբի երկարությունը մոտ 25 սմ է: Դաստապանը պատրաստում են տեղական նարնջի ծառից կամ էլ եղնիկի եղջյուրներից: Իսկական բոուին արտադրվում է ԱՄՆ-ի հարավային նահանգներում պատվերով, իսկ բոուիի տիպի դանակները՝ ամբողջ աշխարհում: Այդպիսի դանակներ է արտադրում, օրինակ, Gerber ֆիրման:

Որսորդական դանակներ

Որսորդական դանակի ձեւը եւ չափը պետք է համապատասխանի նշանակությանը: Դրանց ունիվերսալությունը ոչ թե առավելություն է, այլ թերություն: Գերադասելի են մշակման, մորթազերծման, փորոտիքը հանելու համար նախատեսված հատուկ դանակները: Մշակման համար օգտագործում են երկարաշեղբ, գոգավոր սայրով եւ բռնատեղի համեմատությամբ առջեւի վրա թեքված շեղբով դանակները: Որքան երկար է շեղբը, այնքան լավ պետք է սրված լինի սայրը, ընդ որում սրվածքի աստիճանը բռնատեղից մինչեւ դանակի ծայրը պետք է փոքրանա: Ոսկորը կոտրում են հատուկ տապարով:

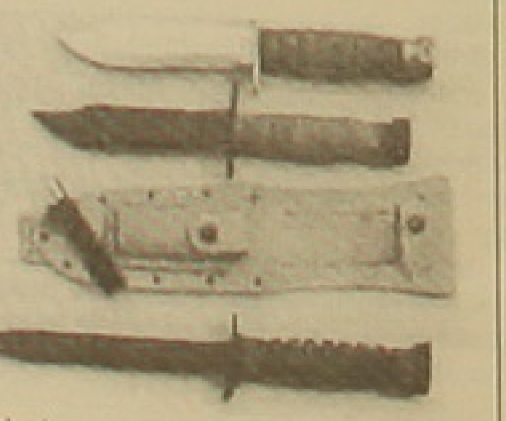

Սովորական դանակով մորթազերծելիս սայրով պետք է աշխատել, ինչը կարող է վնասել մորթափառը (կաշվի այն շերտը, որտեղ գտնվում են մազարմատները), արդյունքում մազը կթափվի եւ կաշին կփչանա: Բացի այդ, սովորական դանակով անհարմար է աշխատել, դաստակը շուտ է հոգնում:

Սկիները (skinner) հատուկ կաշվի հետ աշխատանքի համար է նշանակված: Լայն, կորացող սայրը դանակի վրա գործադրվող ջանքը մեծ մակերեսի վրա է տեղափոխում, իսկ ինքնաշիպ կոնֆիգուրացիան չի թողնում, որ դաստակը հոգնի:

Ըստ ինտերնետային նյութերի պատրաստեց
ՀՐԱՉՅԱ ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆ

Ծառերը ...

Չինացույն հավատալիքներին եւ սովորույթներին անդրադարձը սովորաբար անցյալը ճանաչելու նպատակությամբ է արվում: Հնում շատ ժողովուրդներ, ինչպես նաեւ հայերը, ունեցել են անտառի պաշտամունք: Հինավուրց Գալիայում, Իռլանդիայում եւ Բրիտանիայում - դրուիդներն իրենց կաղանդական գործունեությունները սկսելուց առաջ խաղ տարի մենակության մեջ էին ապրում: Սովորաբար ապրում էին անտառում, որը նրանց համար սրբություն էր համարվում: Այս փորձությունը բնավորությունն ամրապնդելու համար էր: Դրուիդները մեծ նշանակություն էին տալիս անտառին, ծառերին, որոնց շրջապատում ապրում էին, նրանք մարդկային բնավորությունը կապում էին ծառերի հետ: Պնդում էին, որ ամեն մարդ, ինչպես եւ ծառ, ունի իր որոշակի հատկանիշները, արժանիքներն ու թերությունները, եւ կարիք է զգում կյանքի որոշակի պայմանների: Դրուիդները կարեւորում էին Արեւի ամառային եւ ձմեռային դիմակայությունը, գարնանային կամ ամառային գիշերահավասարությունը: Քրմերը կազմում էին իրենց ցեղի համար բարեհաջող օրերի օրացույցներ եւ համարվում էին հին սովորույթների պահպանողներ, ինչպես նաեւ ապագայի գուշակներ:

Նրանք առաջնորդվում էին երկրի նկատմամբ Արեգակի դիրքի փոփոխություններով: Ըստ դրա, մարդու ճակատագիրը, ապագան, բնավորությունը եւ ընդունակությունները կախված են այն բանից, թե նրա ծննդյան օրն Արեգակը որքանով է հեռացել երկրից:

Ըստ դրուիդների, հուլիսի 5-14-ը ծնվածների, որոնք գտնվում են Խեցգետնի համաստեղության տակ, խորհրդանիշը բրգաձեւ սոճին է: Իսկ թե ինչպիսին է այն՝ հաջորդիվ:

Երազներ...

ԱՍԵՂԸ հարված ստանալու նշան է: եթե կոտրվում է ասեղը, ուշադրությունը կենտրոնացնել է պետք աշխատանքի վրա՝ այն չկորցնելու համար: Գործվածքի, հյուսքի ասեղը զգուշացնում է չարախոս այն կանանցից, որոնք զբաղված են իրենց երեւակայության հնարավորությունները գործադրելու բամբասանքի համար: Նայած երազի մանրամասների՝ կամ երազողն է ցավ պատճառում, կամ իրեն են խոցում: Իսկ եթե կորած ասեղ է, ապա կորած հույս եւ ծրագիր է նշանակում: Ասեղն առնչվում է նաեւ արական սեռի հետ: Երազողը պետք է մտածի իր սեռային փորձությունների մասին:

Ասեղ տեսնել՝ դժվար եւ երկար ճանապարհ անցնել:

Կարել ասեղով՝ հաջողություն:

Փայլուն ասեղ՝ անախորժ հարցեր:

Ծակծկվել՝ հեռու մնա սնոտիապաշտներից:

Հյուսվածքի ասեղ՝ կանանց բամբասանք:

ԱՐԱԳԻԼ- արագիլը երազում շատ նպաստավոր է: Ողիական սիրո նշան է: Ճերմակ արագիլը խորհրդանշում է բարու եւ վսեմի հաղթանակը չարի դեմ: Արագիլը օձերի թշնամին է, սատանայի հակառակորդը, լույսի, արեւի խորհրդանիշը: Մեկ ոտքի վրա կանգնած արագիլը ինքնամփոփման եւ խոկման հատկանիշ է: Արագիլը երկարակյաց է եւ Ծայրագույն Արեւելքում այն դիտում են իբրեւ անմահության խորհրդանիշ:

Արագիլ տեսնել՝ գողերից ու հակառակորդներից զգույշ եղիր:

Թռչող արագիլ՝ ամուսնություն եւ զավակներ:

Տանիքի վրա՝ բարենպաստ տարի:

Ձմռանը տեսնել՝ ծնունդ ամուսնացածների համար, մտահոգություն ամուրիներին:

Բնի շուրջը պտտվող՝ անախորժ դեպքեր:

Արագիլի ձու՝ հաջողություն:

Արագիլի ձագեր՝ համերաշխություն ընտանիքում:

Վիրավոր կամ մեռած՝ անցած վտանգ:

Զույգ արագիլ՝ զավակ պիտի ունենաս:

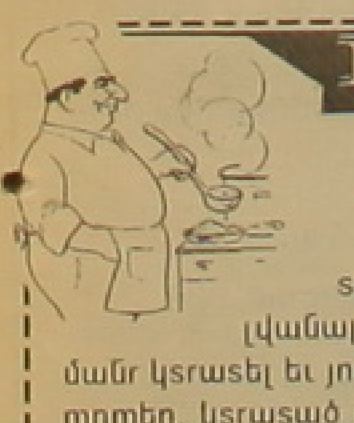

Խոհանոց

Սնկով լոլիկ

Միջին մեծությամբ լոլիկները լվանալ, գլխիկները կտրատել եւ զգուշությամբ միջուկը հանել: Թարմ սունկը մաքրել, լվանալ եւ 10 րոպե եռացնել: Լցնել քամիչի մեջ, նորից լվանալ, մանր կտրատել եւ յուղով տապակել: Ավելացնել խաշած բրինձ, սոխեռած, աղ, պղպեղ, կտրատած գինձ (համեմ) եւ խառնել: Լոլիկները լցոնել խճողակով, փակել կտրած գլխիկներով, շարել յուղ քսած տապակի մեջ եւ ջեռոցում եփել մոտ 15 րոպե: Զարդարել հազարի նուրբ տերեւներով:

Շոգեխաշած սունկ

Մթերք 5 բաժնի համար. 250 գ թարմ սունկ, 50 գ կարագ, 1/2 կապ սամիթ, 1 ապուրի գդալ սպիտակ գինի, 1 սուրճի բաժակ ջուր, 1 թեյի գդալ ալյուր, 1/2 թեյի գդալ սեւ պղպեղ եւ աղ՝ ըստ ճաշակի:

Սունկը մաքրել, լվանալ եւ կտրել շերտիկներով: Շոգեխաշել կարագով մինչեւ ջրային մասը գոլորշիանա: Ավելացնել ալյուրը եւ խառնել մինչեւ բաց ոսկեգույն դառնալը: Հետո ցանել աղը, լցնել ջուրը, մանր կտրած սամիթի կեսը եւ պղպեղը: Կրակից վերցնելուց հետո ավելացնել սամիթի մնացած մասը:

☎ 529353 Անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **Վաճառվում է** «Заря» դաշնամուր, 100 դոլար: Հեռ. 45-30-17:
- **Կատարում եմ** ցանկացած բարդության տեքստերի հայերենից ռուսերեն թարգմանություններ համակարգիչով: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 36-00-06:
- **Վաճառվում է** նոր վերելակ մեկ տոննա բեռնատարողությամբ: Գինը 1000 դոլար: Հեռ. 0941-90-18:
- **Կգնեմ** «Ժիգուլի» մակնիշի ավտոմեքենա: Հեռ. 52-38-50 (10:00-18:00):
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան III մասում, Մանթաշյան փող., երկու ավտոտնակով, նկուղով, խորդանոցով, 5/5 հարկում, վերանորոգված, դռները փոխված, բարվոք վիճակում, խոհանոցի կահույքով: Գինը 13.000 դոլար: Հեռ. 55-73-30:
- **Կգնեմ** բջջային հեռախոսի քարտ: Հեռ. 24-65-12 (18:00-ից հետո), Վարդան:
- **Վաճառվում է** ամառանոց Երեւանից 10 կմ հեռու, Երեւան-Սեւան ճանապարհին կից, 2,5 հարկանի, 2 պատշգամբ, սանհանգույց, հոսանք, հարմարավետ բնակարան, 550 քմ այգի, պտղատու ծառեր, ջրի բաք, ոռոգման ջուր, ավելացնելու հնարավորություն, երկաթե դարպաս: Գինը 6000 դոլար: Հեռ. 46-63-59, 42-46-26:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Ավան-Առինջ թաղամասում, 9/7 հարկում, ԴՍԿ, կապիտալ վերանորոգված, վերելակն աշխատող, ջուրը կանոնավոր: Հեռ. 62-50-34:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Ավան-Առինջ թաղամասում, 9/2 հարկում, 100/48 տարածք, վերանորոգված, կաղնե մանրահատակ, ներկառուցված պահարաններ, արեւկող: Գինը 12.500 դոլար: Հեռ. 58-95-68:
- **Վաճառվում է** 4 սենյականոց բնակարան III մասի շրջակայքում, 5/5 հարկում, ընդհանուր մակերեսը 105 քմ, բավարար վիճակում, բաց եւ փակ պատշգամբ, սանհանգույցը գերազանց վիճակում, գինը 15.000 դոլար (նախնական), հեռ. 48-55-48:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Խորենացու եւ Նար-Դոս փողոցների խաչմերուկում, 16/7 հարկում, փակ, մեծ պատշգամբ, բարվոք վիճակում, գինը 14.000 դոլար (նախնական): Հեռ. 576849:
- **Վաճառվում է** 4 սենյականոց բնակարան 16-րդ թաղամասում, 16 հարկանի շենքի 10-րդ հարկում, լավ վերանորոգված, հյուրասենյակը կոնդիցիոներով: Գինը 9000 դոլար: Հեռ. 35-60-40, 35-54-34:
- **Վաճառվում է** 1 սենյականոց բնակարան փոքր կենտրոնում, բարվոք վիճակ, գինը 7000 դոլար: Հեռ. 56-28-31:
- **Վաճառվում է** 2 սեն. բն. 9/9 հարկ, դարձրած 3 սեն., ընդհանուր մակերեսը 66 քմ, Շարուրի փող. (Չարբախ): Գինը 5000 դոլար: Հեռ. 46-64-13 (ժ. 18-ից հետո):
- **Վաճառվում է** 4 հարկանի առանձնատուն Կիեւյան 2, նրբ. 18 հասցեում, ունի 600 քմ հողամաս, կապիտալ վերանորոգված, լողավազան, սաունա: Հեռ. 22-54-88: Դիմել առանց միջնորդների:
- **Վաճառվում է** 2 հարկանի վարչական շենք ԳՈւՄ-ի մոտակայքում 2500 քմ տարածքով, ունի ցանկապատված պարտեզ 5900 քմ, երեք կողմից ճանապարհ, 3-րդ հարկ ավելացման հնարավորություն, հարմար է բուհի, օֆիսի, արտադրության համար: Հեռ. 54 55 17, 56 55 65, 23 87 74:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց վերանորոգված բնակարան փակ պատշգամբով Մերգելյան ինստիտուտի շրջակայքում, հեռ. 27-11-06:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Ճենգավիթի շրջանում, 5/4 հարկում, ընդհանուր տարածքը 70 քմ, նորմալ վիճակում, երկաթե դուռ, փակ պատշգամբ, 2 տեղանոց ավտոտնակ: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 48-48-67:
- **Փոխանակում եմ** Երեւանի կենտրոնում գտնվող 76 քմ տարածքը մայրաքաղաքի մերձակայքում գտնվող առանձնատան հետ: Հեռ. 09423833:
- **Վաճառվում են** 1, 2, 3, 4 սենյականոց բնակարաններ կենտրոնում: Հեռ. 57-09-08
- **Վաճառվում է** 1200 քմ սեփականաշնորհված հողամաս «Հայֆիլմի» մոտակայքում (Քասախ-Ավան): Գինը պայմանագրային: Հեռ. 57-70-91:
- **Վաճառվում է** 800 քմ տուն-հողամաս Օշականում: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 34-40-71:
- **Վաճառվում է** կենտրոնում 80 քմ կիսանկուղային տարածք: եռաֆազ հոսանք, ջուրը մշտական: Հարմար է օֆիսի, սաունայի, բարի եւ այլ օբյեկտներ կառուցելու համար: Հեռ. 529-353, բջջ. (09)429353:
- **Տրվում է վարձով** տարածք Ամիրյան փողոցում, 1 սենյակը 25 քմ, երկրորդ սենյակը 20 քմ, առանձին մուտքերով: Հարմար է հացի եւ խմորեղենի փռերի, կոշիկի արտադրամասի եւ օֆիսի համար: Հնարավոր է նաեւ առանձին վարձակալում: Հեռ. 56-44-86:
- **Տրվում է վարձով** 3 սենյականոց բնակարան Սախարովի հրապարակում, կահավորված, բարեկարգ վիճակ, մշտական տաք/սառը ջուր: Հեռ. 56-41-71:
- **Վաճառվում է** 500 քմ ցանկապատված պտղատու այգի Խարբերդում, կա կիսակառույց շենք: Գինը պայմանագրային: Զանգահարել 25-47-21, ժամնային:
- **Վաճառվում է** տարածք քաղաքի կենտրոնում (Փավստոս Բուզանդ փողոցում), 161 քմ: Հեռ. 56-60-34 (11:00-18:00):
- **Տրվում է վարձով** տուն ԳՈՒՄ-ի մոտ, 2,5 սենյականոց, 9/8 հարկում, նոր վերանորոգված, կահավորված, սառնարան, ճաշ, հեռուստացույց, տաք ջուր, անկողին, սպաք: Գինը 180 դոլար: Հեռ. 53-36-74:
- **Կգնեմ** 1 սենյականոց բնակարան քաղաքի փոքր կենտրոնում, մինչեւ 11.000 դոլարի սահմաններում: Հեռ. 53-73-75:
- **Վաճառվում է** բջջ. հեռախոս SIEMENS S 25 I, գինը 165 դոլար: Հեռ. 09428243:
- **Վաճառվում է** սառնախցիկ: Հեռ. 53-36-74:
- **Վաճառվում է** նոր փաթեթ 150x60 սառնարան SUPER GENERAL, գինը 350 դոլար, հեռուստացույց SUPRA ճապոնական, 54 անկյունագծով, վերջին մոդելի, տուփի մեջ, գինը 200 դոլար, դաշնամուր LIRA, սեւ գույնի, 2 ոտնակ, լավ վիճակում է, գինը 250 դոլար, հեռ. 61-83-92:
- **Վաճառվում է** մետաղյա ավտոտնակ Աղայան փողոցում, հեռ. 56-83-75:
- **Վաճառվում է** ՊԱԶ-672 մակնիշի ավտոբուս, 86 թ. արտադրության, բարվոք վիճակում է, գինը 800 դոլար, հեռ. 34-68-30:
- **Վաճառվում է** «ԳԱԶ-2402» (ֆուրգոն) մակնիշի ավտոմեքենա, 84 թ. արտադրության, գազով: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 57-43-78:
- **Վաճառվում է** «ԼԱԶ» մակնիշի ավտոբուս, 1982 թ. արտադրության, «ՄԱԶ» շարժիչով, որոշ անսարքություններով: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 57-43-78, Գագիկ:
- **Վաճառվում է** 2107 մակնիշի ավտոմեքենա, 1994 թ. արտադրության, փոխ. տուփը 5 աստիճան, գույնը սպիտակ: Գինը 2000 դոլար: Հեռ. 09495295:
- MERSEDES BENZ E-230 մոդելի նոր մեքենան իր վարորդով կծառայի արտասահմանից ժամանած հյուրերի համար վարձավճարով: Դիմել 45-59-69, Հովիկ, կամ 09496521, Մարիետա:
- **Վաճառվում է** AUDI-80 մակնիշի ավտոմեքենա (89 թ. արտ.), դիզելային վառելանյութերով, կարմիր, լավ վիճակում: Գինը՝ նախնական 3000 դոլար: Հեռ. 39-34-52:
- Գրիր ինտերնետ խանութ WWW.ber.am, մոտ 40.000 անուն գիրք, մատչելի գներ:
- **Շտապ փնտրում եմ** վարձով բնակարան փոքր կենտրոնում, 50 դոլարի սահմաններում: Հեռ. 58-38-68:
- Մասնավոր հեշտախուզական եւ իրավաբանական ծառայություն: Հեռ. 09489967
- **Վաճառվում է** 1992 թ. արտադրության սեւ գույնի BMW 525 TD մակնիշի ավտոմեքենա: Հեռ. (09)42-02-71:
- **Կգնեմ** easy card 20.000 դրամի սահմաններում: Հեռ. 63-27-98:
- **Վաճառվում է** կաբինետային ռոյալ «SCUNEDER» սեւ գույնի, լավ վիճակում: Հեռ. 58-17-49:
- **Տրվում են վարձով** 5 հարկանի շենքում սենյակներ, որոնք նպատակահարմար են օֆիսի համար: Հեռ. 23-07-05, 23-44-00:
- **Վաճառվում է** «KAв3» մակնիշի ավտոբուս, 1987 թ. արտադրության, լավ վիճակում, անվադողերը մաշված, հին պետհամարանիշով: Հեռ. 62-50-34:
- **Վաճառվում է** JVC տեսամագնիտոֆոն, նորմալ վիճակում: Գինը 50 դոլար: Հեռ. 44-61-27:
- Անդրեաս Սեւոյանը փնտրում է 1943 թ. Ստեփանավանում իր հետ 6 ամիս ծառայած Լեոնարդին: Զանգահարել 65-22-36:
- **Կգնեմ** բնակարան եւ տարածք քաղաքի կենտրոնում, առանց միջնորդի: Հեռ. 52-58-01, ժամը 10:00-18:00:
- **Կգնեմ** 2 կամ 3 սենյականոց բնակարան մինչեւ 5000 դոլար: Զանգահարել 27-61-05, ժամը 18:00-ից հետո:
- **Վաճառվում է** մետաղյա ավտոտնակ Վաղարշյան եւ Քոչարի փողոցների հատման բակում: Հեռ. 27-59-86:
- **Վաճառվում է** «PANASONIC» ճապոնական արտադրության հեռուստացույց, գինը 300 դոլար, հեռ. 53-73-75:
- **Վաճառվում է** գերմանական ճաշի սերվիս WEIMAR KATERINA», 12 անձի, սպիտակ գույնի: Գինը 800 դոլար: Հեռ. 55-66-52:
- Դռներին գաղտնի փականների տեղադրում եւ մետաղյա դետալներով ամրացում: էլեկտրամոնտաժային աշխատանքներ: Հեռ. 58-91-35, Սամվել:
- **Պարապում եմ** գերմաներեն եւ ռուսերեն, ինչպես նաեւ կատարում եմ թարգմանություններ գերմաներենից հայերեն եւ հակառակը մատչելի գներով: Հեռ. 58-93-88, 55-12-30, Կարինե:
- **Վաճառվում են** ակվարիումներ 20-120 լ տարողությամբ, տարբեր չափերի եւ ձեւերի: Ընդունվում են պատվերներ: Հեռ. 73-33-92 (ժ. 18:00-22:00):
- Ֆրանսերեն սովորել ցանկացողներին վաճառում եմ տեսաերիզ: Գինը 5000 դրամ: Հեռ. 53-36-74:
- Համակարգիչների ծրագրային եւ սարքային անսարքությունների նորոգում կանչով: Հեռ. 25-79-10:
- **Առաջարկում ենք** դահլիճների, բնակարանների ցանկացած տեսակի ոչ ստանդարտ ջահերի պատրաստում եւ տեղադրում: Վճարումը փոխանցումով կամ կանխիկ: Հեռ. 46-76-16, 46-05-23:
- **Վաճառվում է** մետաղյա ավտոտնակ Դեմիրճյան փողոցում, ֆրանս. գունավոր պատճենահանման սարք CANON CJ7, ռուսական շրիֆտով DELUXE գրամեքենա, 2 հողամաս Բյուրականում, 1 բնակելի տուն Արտաշատ-Գետազատում պտղատու մեծ այգով: Հեռ. 583868, 652332:
- **Տրվում է վարձով** շատ շեն ամերիկյան հարսանյաց շոր: Հեռ. 583868, 652332:
- **Շտապ փնտրում եմ** վարձով բնակարան, հեռախոսով, 40 դոլարի սահմաններում, առանց միջնորդի, հեռ. 58-18-41, 52-93-53, Սերգեյ
- **Կատարում եմ** շինարարության տեխնիկական վերահսկողություն աշխատանքների քարտ որակ, շինանյութերը պահպանելու նպատակով: Հեռ. 62-50-34:
- **Կգնեմ** բջջային հեռախոսի քարտ: Հեռ. 23-39-98:
- Կուրսային եւ դիպլոմային աշխատանքների մուտքագրում, այցետոմսերի, բլանկների, հրավիրատոմսերի, օրացույցների, պիտակների պատրաստում, համակարգչային գրագիտություն, ինտերնետ եւ E-mail ծառայություն: Հեռ. 22-47-05:
- Արեւելահայերեն, արեւմտահայերեն դասական եւ արդիական ուղղագրությամբ գրքերի խմբագրում, հրատարակության պատրաստում եւ սրբագրում, թարգմանություններ: Հեռ. 48-52-16, 53-20-29, Գեւորգ:
- **Պահանջվում են** բանվոր փականագործներ, եռակցող, հյուսն, ատաղձագործ, բուլդոզերիստ, ռեստորանի երաժիշտներ, լեկտրիկ, խոհարար, պարող-պարուհիներ, երգիչ-երգչուհիներ, փայտագործներ: Հեռ. 236001, 232362:
- **Վաճառվում է** Սուրեն Երզնկյանի 1938 թ. Փարիզում ֆրանսերենով լույս տեսած «Ստալինի կյանքը» գիրքը: Հեռ. 61-31-22:

Հեռուստածրագիր

4 հուլիս, հինգշաբթի

Հ1

8.00, 9.20 Առաջին ծրագիր
9.00 Հայլուր
10.30 Սանրամասներ
10.45 Առաջին օգնության դասընթաց. ուսագնացություն, կաթված
11.00 Ս-լ «Միրո կախարդանք»
11.45 Կեսգիշերային ճեմղնթաց
12.40 Իմ սեր, իմ հավաս, իմ եկեղեցի
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 «Արեւիկ»
18.00 Ս-լ «Սիրո կախարդանք»
19.00 Երեկոյան երեւան
19.20 Արա Սարգսյան
20.00 Այլուր
20.10 Անցյալը ներկան է
20.35 Տոնտ-տունիկ
21.00 Հայլուր
22.00 Բոհեմ
22.35 Հայերը
23.00 Ռուբիկոն+
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ճեմղնթաց
1.20 Հայլուր (ռուսերեն)
1.25 Հայլուր (անգլերեն)

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

08.00 Բարի լույս, Հայաստան
(08.30, 09.30 Լրաբեր)
10.00, 18.00 Ս-լ «Անտոնելլա»
11.00 Սիրո խարույկ
11.20 Բժիշկ Պետրոսյանի «Դեղատոմսը»
11.50 Գ/Ֆ «Ուղեւորություն դեպի Աստղիկա»
12.30 «Հայոց տուն», վավերագրական «Փախստականները»
16.00 Լրաբեր
16.20 Բնության արգելանցները
16.45 Մուլտֆիլմ
17.10 «Լեգուների հավաստղությունը» (անգլերեն)
17.25 Կուկուռիկ
19.00 «Սլանվորդ շոու»
20.00 Լրաբեր
20.45 Հեռուստախաղաքող
21.00 TV-լոտո
21.40 «Ոճ»
22.00 Այստեղ մենք տանն ենք
22.30 Եթե ես լինեի
23.15 «1-02»
23.30 Լրաբեր
ԱՊՀ նորություններ
00.00 «Օր 6-րդ»
00.35 Գեղֆիլմ

Ա1+

19.30 «Գնդիկ Բոխնիկ»
19.50, 22.00 Բախտացուցակ
20.00 Մանուկի խոսնակ
20.15 Գ/Ֆ «Միստր Բին»
22.05 Գ/Ֆ «Կետոպատրա» (I մաս)
00.00 Մանուկի խոսնակ

ԱՐՄԵՆԻԱ

08.30, 15.00, 18.00, 20.30, 02.30 Ժամը
09.00, 21.00 CNN
09.30, 15.30 Մուլտֆիլմ
10.30, 19.35 Ինչո՞ւ ես, բարեկամ
11.00 Համերգ
11.30, 20.00 Ակտուալ-2000

12.00 Կարճամետրաժ ֆիլմ
13.00, 21.30 Ֆլեշ
13.25 Գ/Ֆ «Գարնան 17 ակնթարթ» (7-րդ սերիա)
16.00 Կոմպյուտեր ժամ
16.20 Գ/Ֆ «Բալդի»
17.40 «Տանիք»
18.45 Համերգային ծրագիր
22.00 Հանդիպում հոգեբերապետի հետ
22.40 Բենջարդ Շոու
23.30 Ի՞նչ, որտե՞ղ, ե՞րբ...
00.30 Գ/Ֆ «Ավազաբլուր» (1-ին սերիա)

ՇԱՆԹ

8.00, 9.00, 10.00, 12.00,15.00, 18.00, 20.00, 22.00, 01.00, 03.00 «Հորիզոն»
08.15 «Աղորդի աշխարհը «Ժիլեսի աչքերով»
08.45, 21.45 «Նոստալգիա»
09.15 Հ/ս-լ «Կամենսկայա»
10.15, 17.15 Հ/ս-լ «Լողափ»
11.00, 15.45 Ս-լ «Փառքեր ռենջերներ»
11.20, 16.15 Ս/ս-լ «Սասանիկը»
11.40, 16.45 Ս/ս-լ «Աներեւակայելի Հալկը»
12.15, 18.15 Վ/Ֆ «Պատմության աշխարհ»
13.00 Ցերեկային կինոնկար
14.30, 22.45 «Պատահական վկա»
15.15 Երգիծական ս-լ «ՄԵՇ»
19.00 Հ/ս-լ «Վանդակ»
20.30 Հ/ս-լ «Լեդի Բոսս»
21.30 «Ծո-ից ծո Հայաստան»
23.15 «Ուսացած դրեմիերա»
01.15 Գեղֆիլմ

ԵՐԵՎԱՆ

07.00 Տրամադրություն. ТВЦ
09.00 «Առավոտ»
10.30 Մուլտֆիլմ
11.00 «Այս երեկո, այս ժամին»
11.50, 16.45, 19.20, 21.05 Ակտուալիա
12.00 Հ/թ «Ակցենտ»
12.30 Տարեգիկ. ТВЦ
13.30 Ս-լ «Էլենի աչքերը». ТВЦ
14.30 Երկիր Նաիրի
15.00, 1.10 Իրադարձություններ. ТВЦ
15.15 Ս-լ «Տեսուչ Դերիկը». ТВЦ
16.55 Իմպեք
18.25 Ակցենտ ժամ
19.30 «Հարցախոս»
20.00 Ս-լ «Առանց սիրո իրավունքի». ТВЦ
20.40 «Բուրգ»
21.15 Ս/Ֆ մեծահասակների համար
21.30 «Երակ»
22.20 «2PR»
23.25 Գեղֆիլմ
Ակտիվին գիշերային կինոարահ

ՄԻՆԵՄԱՔՍ

6.05 Թրիլեր «Երեկվա թիրախը»
7.20 Արկածային «Լեգենդ Պոկահոնտասի մասին»
9.00 Ֆանտաստիկ «Դինոզավր»
10.20 Կոմեդիա «Բեթհովեն-2»
11.45 Ֆանտաստիկ «Վայրի Արեւմուտք»
13.25 Կոմեդիա «Դիդյե»
15.05 Մարտաֆիլմ «Պարտք»
16.35 Մելոդրամ «Էրին Բրոկովիչ. գեղեցիկ եւ վճռական»

18.45 Կոմեդիա «Հաջողության ջենթլմենները»
20.10 Հայֆիլմ «Գողը»
20.30 Դրամա «Սյուտոն եղբայրները»
22.30 Դրամա «Փերլ Հարբոր-1»
0.45 Սարսափ «6-րդ զգայարան»
2.30 Թրիլեր «Վտանգավոր ցանկություններ»
4.05 Թրիլեր «Մարդակերը»
5.40 Կոմեդիա «Դոգմա»

ԱՐՄԵՆԻԱ

16.00 Համերգային ծրագիր
17.05 Ս/Ֆ «Բաստերը եւ Չոնսկին»
17.55 Վ/Ֆ «Մոթեսկ տան գաղտնիքները»
18.45 «Կենդանաբանության դաս»
19.00 «16»
20.05 Լ. Անանիկյանի մարզական հաղորդումը
20.35 «Ինչ ոսկուտ»
21.10 Գ/Ֆ «Զազում միայն աղջիկներն են»
23.15 Գ/Ֆ «Հինգական գույներ»

ԿԱՅՑԵՆԴ

9.00, 15.20, 18.15, 20.20 Մուլտծրագիր
10.00 Վերկացիկ
10.15 Գ/Ֆ «Լեսսի»
11.50 Երալաշ
12.10 Ս/Ֆ «Երկիրը մինչեւ մեր ժամանակները» (3-րդ սերիա)
13.30 Գ/Ֆ «Հայրիկներ»
15.00 Լուսասցիկ
16.00 Գ/Ֆ «Ֆանտոմաս» (3-րդ սերիա)
17.35 Ս/Ս «Միկի Մաուս»
18.00 Մեր հայրենիքի մեծկույթը
19.00 Արեւիկ-Քեղեի
19.30 Վ/Ֆ «Արյուծ»
20.45 Մեր հայրենիքի հեքիաթները
21.00 Գ/Ֆ «Չի կարող պատահել»
22.30 Համաշխարհային երաժշտության գանձարան (Բիլլի Ջոել)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ Ռեգիոնալ ցանց

18.05, 18.30, 20.15, 22.00 Տեղական լուրեր
18.15 Մուլտծրագիր
18.50, 21.45 Համերգ
19.00 «Ավեսիս»
19.30 «Մենյուրա»
21.00 Դետեկտիվ սերիալ
22.40 Ա1+ֆուտբոլ
22.50 Դետեկտիվի ժամ

ОРТ

7.00 Բարի լույս
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Նորություններ
10.15, 19.20 Ս-լ «Ընտանեկան կամերե»
11.10 Ս-լ «Անկասելին»
12.05 Դիսնեյ-ակումբ
12.30 ԿՈՒՊՊ
12.50, 14.50, 17.35 «Երալաշ»
13.15 Ս-լ «Դետեկտիվ գործակալություն «Լունաի լույս»
14.15 Ֆուռ-Ճամռ
15.00 Ժողովուրդն ընդդեմ
16.15 Վավ. ս-լ «Վայրի բանկեր»
16.40 Ս-լ «Այժմ կամ երբեք»
17.55 Մեծ լվացք
20.15 Կոմեդիկ մարտաֆիլմ «Պարծյալ դարանակալություն»
22.00 Ժամանակ

22.35 Ռուսական դրսախաղ
23.25 Մարդը եւ օրենքը
00.00 Ս-լ «Գաղտնի նյութեր»
01.00 Գիշերային «Ժամանակ»
01.30 Ս-լ «16-րդ բաժին»
02.30 Ս-լ «Ֆիրմային բաղադրատոմս»

РТР

6.50-10.00 РТР-ի առավոտը
6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 19.15, 21.35, 00.20 Լուրեր-Մոսկվա
7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 Լուրեր
7.10 Ուղղափառ օրացույց
7.15, 8.30 Ընտանեկան նորություններ
7.25, 9.10 Հերթապահ բաժանմունք
7.30, 8.40, 17.45 Աղդ
7.40, 9.30, 19.05 ճանապարհային պարեկ
8.10, 9.40, 17.35 РТР-ի փոռծանություններ
8.20 Ազգային եկամուտ
8.25, 15.20 Լուրեր-սպորտ
9.15 Բաց մանաստան
10.10 Վավերագրական սերիալ «Սա Հոլիվուդն է»
11.00 Սերիալ «Հավերժական կանչ»
12.20 Գ/Ֆ «Խաբեբաները»
13.55 Վավերագրական սերիալ «Արխիվային գաղտնիքներ»
14.30 Սերիալ «Բեսի» (ԱՄՆ)
15.25 Թոք-շոու «Ինչ է ուզում կինը»
16.10 Սերիալ «Վայրի հրեշակ»
17.10 Սերիալ «Ընկերները-4»
18.20 Վավերագրական ֆիլմ «Մոլ-դովա»

19.50 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը»
20.50 Բարի գիշեր, փոքրիկներ
21.55 Սերիալ «ՆԼՍ գործակալությունը»
22.55 Սերիալ «Ագաթա Քրիստիի Պուարոն»
00.00 Լուրեր+Մանրամասներ
00.30 Պենելոպա Քրուզը «Ամեն ինչ մայրիկիս մասին» ֆիլմում (Իսպանիա-Ֆրանսիա)
02.35 Կինեսկոպ

НТВ

7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00 Այսօր
7.05, 7.35, 8.10, 8.35, 9.10, 9.35 Առավոտը НТВ-ում
9.50 Ս-լ «Ոստիկանները»
11.20 Վաղվա եղանակը
11.25 Անկեղծ խոստովանություն
11.55 Ե. Ստեպանենկոյի շոուն
13.20, 16.40, 19.40 Քրեական գործ
13.30 Ս-լ «Շերլոկ Հոլմսի եւ բժիշկ Վաթսոնի արկածները»
15.05 Շարունակությունը հաջորդիվ
16.00 Պետսի-շարs
17.30, 21.45 Ս-լ «Փոխակերպուկի հեսքը»
18.40 Ս-լ «Կեղտոտ գործ»
20.35, 00.35 Ս-լ «Փշրված լապտերների փողոցները»
23.35 Հոլդ զաղտնի
01.40 Գ/Ֆ «Փայլիր, փայլիր իմ աստղ»

ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ

RADIO VAN FM 103

Радиостанция
"Радио ВАН"

Реклама-двигатель торговли, это сказали не мы!

Лучшая аудиореклама региона, о нас знают даже в Сибири.
Аудиореклама на любом языке и в любые удобные для Вас сроки.
Изготовление и размещение телерекламы.
Баннеры на нашем сайте (www.magistros.am/van/).
Что Вам нужно, просто позвонить по телефону 540002
Все остальное сделаем мы!

РЕКЛАМНАЯ СЛУЖБА
"РАДИО ВАН"

ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ «ՎԱՆ» ՌԱԴԻՈ

Armex
Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2002 թ. հուլիսի 4-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկող Issuer	Համ.** ABBR	Ցուցակ Listed	Առ* Bid: լավագույն գին Best price	Առ* Bid: միջ. կշռ. գին Avg. price	Առ* Bid: ծավալ Total qnt.	Վաճառ* Ask: լավագույն գին Best price	Վաճառ* Ask: միջ. կշռ. գին Avg. price	Վաճառ* Ask: ծավալ Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: նվզ. գին Day low	Կատարված գործարքներ Transactions: առավ. գին Day high	Կատարված գործարքներ Transactions: միջ. կշռ. գին Avg. price	Կատարված գործարքներ Transactions: փոփ.% Avg%	Կատարված գործարքներ Transactions: ծավալ Volume
ԱՐՇԻՆԲԱՆԿ	ASHBP1	B				58.000.0	58.000.0	7					
ԷՐ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՔՈՒՔԱՅԻ ԳՆ	EKQG	B	400.0	400.0	10								
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B	1.500.0	1.500.0	10								
ՀԱՇ-ԲԻԾ	HASH	B	100.0	100.0	100								
ՀԱՅԿԱԲԵԼ	HKBL	B							2.000.0	2.500.0	2.471.5	949	2.345.500.0
ՋԵՐՄՈՒԿ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԻ ԳՆ	JHJG	B				8.000.0	8.000.0	200					

* [illegible]
** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] www.armex.am

(c) Armex

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Ալֆաբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
հեռ. 222725, 278469

Ալիանսային Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ.Լուսավորչի 48ա
հեռ. 41206

Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստովյան 21, բն. 41
հեռ. 454112

Աս Էոգրոուպի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
հեռ. (051) 22422

Ամերիա Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Բաղրամյան պող. 6, բն. 2
հեռ. 524040, 524140

Այսիի Բրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
հեռ. 348837, 277814

Արգիշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
հեռ. 542674

Արժեթղթերի Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Չարենցի 8/19
հեռ. 581578, 566448

Արմբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Կորյունի 19/1
հեռ. 542125

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 32/16
հեռ. 544657, (09)400699

Էյ-Բի Սեքյուրիթիզ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի պող. 57, բն. 15
հեռ. 640804

ԷՍ ԿԱԵՐՈԼ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Մաշտոցի 40ա/1
հեռ. 532815

Էռալոն Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության փող.49/2
հեռ. 620600

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ազգաբանգետոպի 7
հեռ. 526417, 569680

Կապիտալ-Մենեջմենթ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
հեռ. 560138

Մ.Գ.Ս. ՍՊԸ
ք.Գյումրի, Աբովյան 242-1
հեռ. 23109, 30868

Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան,Նալբանդյան 50/26
հեռ. 521812, 528778

Ռենեսա ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 13
հեռ. 544527

Վրինկո ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24/5
հեռ. 531805

Տոնտոռ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
հեռ. 545477, 545407

ՍՓՅՈՒՌ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ
590000 + ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ → www.spyur.am www.yellowpages.am

Սկանվորդ

1

2

- Նույնն է, ինչ ցուցադրափեղկ
- Որեւէ բանի հավակնորդ
- Նախանձը եւ խարդախը միասին
- Չելենտանոյի անունը
- Գաբրիելի չունեցածը
- Երկաթ պարունակող քար
- Պետություն Վեստ Ինդիայում
- Պենսի նույնարմատ «քույրը»
- Ռուս-ուկրաինական ջրբաժան
- Աղի «ընծան» ապուրին
- Մենախուց
- 1937թ., «ժողովրդի թշնամի»
- 2
- Մայրաքաղաքը Մանագուա
- ՌԴ «խիկական» քաղաքացի
- «Մեքսիկացի» բուսատեսակ
- Մանկական երգչաձայն
- Դի Կապրիո, ֆիլմ, նավ
- Պարկում կա 90 խաղաքար
- «Ար»-ի հաղորդումներից
- Եւ ավտոմատը, եւ ատրճանակը
- Նախատակ
- Ծերացած դեմքի ծալք
- Բորոդինոյի գեներալը
- Գետը «սնուցող» երակ
- Ջրահեղուկ զանգված
- Դիցաբանական «օձամազ փուկ»
- «Երկրաչափական» նվագարան
- Բորշչ կաղամբ, փիփի ...
- Խանդավառություն, կորով, ...
- Ոդիսեւսի եւ Պենելոպեի որդին
- Պաբլո ...
- Գլխաշորը ուսերին
- Էրեբունին, արքա
- Կրկեսի «բեմահարթակը»
- ..., Երեմիա, Եզեկիել, Դանիել
- Փողն ապրանքով փոխանակելը
- Կուժ ու կուլայի հումք
- Ռեկորդների գիրք
- «Բոքսաներով» թութակը (մուլտ.)
- Հին հունական «Աժ»

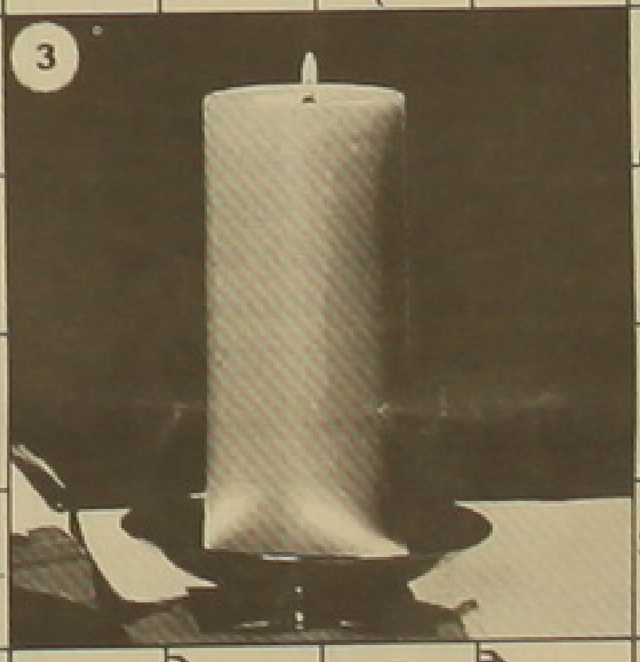
3

- Կոշիկը «ժողովըրդաբար»
- Բամբասանք
- Մարդու տեսքով հիմնասյուն
- «Վարուժան» ուղտ
- Արկտիկական սառցատուն
- Հոմերոսի «արկածային» պոեմը
- Կատողի «ախոյանը»
- Մարոյանների աշխատատեղին
- Եւ վիեննական, եւ դպրոցական
- Ռազմանավի հրետանախուց
- Պասկալով «չափվողը»
- Գետ Ֆրանսիայում, Բելգիայում
- Ուրալից արեւելք
- Դալար ճյուղ
- 3
- Ճամբուտի վարազ
- Արքային վայել աթոռ
- 4
- «Գերանանավ»
- «Լավանդա», երգչուհի
- «Դեղնակտուց» պատանի
- Տուրիզմի կենտրոն Պրովանսում
- 1
- Թավշակաշի
- Եւ ջութակի, եւ կիթառի
- Խրճիթի «գլխարկը»
- Սրբերի «գլխազարդը»
- Միջինասիացի, գյուղ
- 5
- Տիրացու է, բայց միայն ֆիլմում
- Ագռավի եւ գիշանգղի «ճաշ»
- «Խազգե» քաղաք Սերբիայում
- Աղջկա մոդայիկ անուն
- Փարիզի «նկարչանոցը»
- Մոցարտի «գլխակեր» կոլեգան
- Թուրքիայի գետամայրաքաղաքը
- Դոն Կոռլեոնեի «ընտանիքը»
- Աշխատավարձ գործից առաջ
- Ֆր. քաղաք Դյոլ գետի ափին
- Անվախ կամ ...
- Սիզիփոս Կորնթոս, Ոդիսեւս ...
- Սեղանի խաղերից հայկականը
- Ղավուրմայի մյուս անվանումը
- «Կուզիկ» տավար
- Կողոպուտ, թալան
- Խոնավությամբ հագեցած օդ

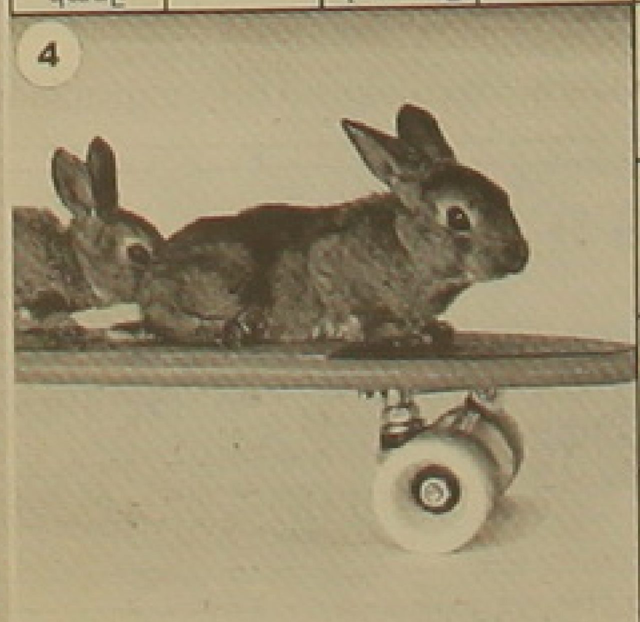
4

- Գլուխիրանը «կամըրջողը»
- Եկեղեցի, բուսական սնունդ
- Դուռը ծեծելու մուրճիկ
- Եւ մեխը, եւ պտուտակամեխը
- «... քեռու փոխարեն եմ» (ֆիլմ)
- Սիրիա, քաղաք
- «Մայր» բյուրեղապակի
- Կերակրալցուկ, եփահյութ
- Չվող թռչնախումբ

5

FINCA
Small Loans-Big Changes

USAID-ի կողմից ֆինանսավորվող FINCA կազմակերպությունը հայտարարում է մրցույթ վարկային ծառայողների եւ գանձապահի պաշտոնների համար:

Վարկային ծառայողի պաշտոնի համար դիմող թեկնածուները պետք է ունենան լավ հաղորդական եւ կազմակերպչական ունակություններ: Աշխատանքը գրասենյակային չէ: Անգլերեն լեզվի եւ համակարգչի իմացությունը ցանկալի է:

Դիմումները կընդունվեն մինչեւ ս.թ. հուլիսի 12-ը Ազաթանգեղոսի 2ա հասցեով: Հեռախոսներ 58 48 63, 54 55 31, 54 55 32

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ ԵՆ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության «Հայքրտնտ» ՀՆՊԶ Արախի ՉԿՄԱ ՊՁ-ը՝ վկ. 01Ա006874, Աշոցքի ՆՉՀ ՊՁ-ը՝ վկ. 01Ա014829, Ամասիայի ՉՀԱ ՊՁ-ը՝ վկ. 01Ա003670 կազմակերպությունները:

Պարտատերերը երկու ամսվա ժամկետում դիմեն լուծարային հանձնաժողովներին:

ԲՈՒԺՈՒՄ

1. Նեւրոզներ, վախ, դեպրեսիա, հիստերիա... 2. Նեւրալգիաներ: 3. Մաշկավեներական հիվանդություններ: 4. Հենաշարժողական համակարգի խնդիրներ: 5. Ինֆեկցիոն բարդույթներ: 6. Իմպոտենցիա (ցանկացած մակարդակի): 7. Միզում բուժական, առողջարարական: 8. Քարեր լեղապարկում, երիկամներում, միզապարկում եւ այլն՝ առանց վիրահատական միջամտության:

Հեռ. 25 31 51, 26 01 59:

OPEN SOCIETY INSTITUTE ASSISTANCE FOUNDATION-ARMENIA

The Central European University Center for Policy Studies (CPS) is calling for proposals for its year 2003 International Policy Fellowships (IPF) program, which is affiliated with the CPS and the Open Society Institute-Budapest. The CPS International Policy Fellowships are intended to support the analytical policy research of open society leaders and to provide these Fellows with professional policy training. The Fellows are intended to conduct research in the following areas: **The Policy Process, Building Institutions, Cross-Border Cooperation Outside the European Union, Cultural Policy, Education Policy, Enhancing the Learning Experience in Central and East European Higher Education, Primary and Secondary Education Policy, Environmental Policy, International Climate Change Policy, Strategic Environmental Assessment and Sustainability Appraisal as Policy-Making Tools, The Future of Central and Southwest Asia, Gender Policy: Intra-Enterprise Level Gender Inequalities in Post-Socialist Societies, Information Policy, Media Policy, Public Health Policy, Tobacco Economics Research and Advocacy, Policy Priorities in Public Health, Social Responsibility in Global Governance Structures, State Capacity and the Leading Economic Sector in Post-Socialist Eastern Europe, State Responses to the Challenge of Multiethnicity, Reform of Monetary and Fiscal Policy with a View Towards Enhanced Growth.** All initial queries must be entered online via the internet directly into the IPF application database found at http://www.osi.hu/ipf. Those who have no possibility to access the Internet should send an e-mail to fellows@osi.hu or call the IPF offices at (361) 327-3863. **All applications must be submitted online at http://www.osi.hu/ipf by August 1, 2002**

LINK

Կոմիտասի պող. 49, Հեռ. 23-05-10

ՍՏԱՆԴԱՐՏ 2002:ԱՌԵՎՏՈՒՐ

ՆՈՐ ԿՈՄՊՅՈՒՏԵՐԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԵՎ ՄԵԾԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ЮНИБАНК

«Յունիբանկը» եւ Մոսկվայի «Յունիստրիմ» բանկը ներկայացնում են դրամական փոխանցումների արագ, մատչելի եւ նոր համակարգ- **Unistream Money Transfer**: **Unistream**- դրամական փոխանցումներ առանց հաշվի բացման՝ վճարելով ընդամենը փոխանցվող գումարի **1** տոկոսը, **Unistream**- հարմարավետ եւ հուսալի փոխանցումներ **Հայաստանից Ռուսաստան** եւ **Ռուսաստանից Հայաստան**: Իսկ Հայաստանի մարզեր, Արցախ եւ հակառակ ուղղությամբ փոխանցվող գումարի միջնորդավճարը այսուհետեւ ~~1.5~~ տոկոսի փոխարեն կկազմի **1** տոկոս: **Միջնորդավճարը գանձվում է միայն փոխանցողից:**

Unistream- գումարը հասցեատիրոջը կհասնի 1 ժամվա ընթացքում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ Մոսկվա 785 05 80, 787 11 73, 797 58 03:

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Ամիրյան 12
Հեռ.՝ 53 98 70, 53 98 71, ֆաքս՝ 53 30 52
Յունիբանկ- իրական ներդրումներ

www.unistream.ru

www.unibank.am

Բազմաթիվ հնարավորությունների Ձեր հանգրվանը

Այսօր «Յունիբանկը» մատուցում է Հայաստանի բանկային շուկայում առկա բոլոր ծառայությունները: Ավելին «Յունիբանկն» առաջինն է իր հաճախորդներին նորագույն բանկային տեխնոլոգիաները ներկայացնելու գործում: Այսպես, «Յունիբանկը» հրավիրում է Ձեզ օգտվելու Յուբրեյդ համակարգի միջոցով Ռուսաստանի ֆինանսական շուկաներում գործարքներ կնքելու հնարավորությունից: Ֆինանսական գործարքների լայն ընտրանի, ակնթարթային տեղեկատվություն եւ վերլուծական ծրագրեր, պահով կապ՝ այս ամենն առաջին անգամ Հայաստանում:

Մեկ այլ նորույթ. Մաստեր Քարդ Վիրչուըլ, էլեկտրոնային քարտ, որը թեկուզ գոյություն չունի ֆիզիկապես, բայց Ինտերնետի միջոցով գնումներ կատարելու հնարավորություն է տալիս: Չափազանց մատչելի այս քարտը շատ հարմար վճարամիջոց է ինտերնետում գնումների եւ ծառայությունների դիմաց վճարման համար:

Անհատական պահատեղեր

«Յունիբանկը» բազմատեսակ ծառայությունների շարքում, հաճախորդներին առաջարկում է նաեւ չհրկիզվող անհատական պահատեղերի նոր ծառայություն, որի շնորհիվ Դուք այլեւս մտահոգություն չեք ունենա Ձեր թանկարժեք իրերը, փաստաթղթերը պահելու համար: Իսկ մեր աշխատակիցները կաջակցեն Ձեզ այս ծառայությունից օգտվելիս:

Հաճախորդների սպասարկումն առավել հարմարավետ դարձնելու համար առաջարկում ենք երեք տարբեր չափերի պահառության արկղեր:

(բարձրություն x լայնություն x խորություն) մմ

Չափերը	Սակագներ (ԱՄՆ դոլար)				
	7 օր	14 օր	30 օր	180 օր	365 օր
փոքր 100x220x480	9	12	18	35	45
միջին 200x220x480	12	18	23	45	60
մեծ 200x450x480	18	23	35	60	70

«Յունիբանկը» հրավիրում է Ձեզ օգտվելու սպասարկման այս տեսակից:

ARMENTEL

Արմենտելը տեղեկացնում է բջջային կապի բաժանորդներին

Սույն թվականի հուլիսի 1-ից գործում են բջջային հեռախոսակապի ռոումինգի նոր սակագներ

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԿԱՊԻ ԲՋՋԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԱՅԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

	Սակագին (ԱՄՆ դոլարով) առանց ԱԱՀ	ԱԱՀ (ԱՄՆ դոլարով)	Սակագին (ԱՄՆ դոլարով) ԱԱՀ-ով
1 Բջջայինից-բջջային եւ բջջայինից-հանրային հեռախոսացանց	0,125	0,025	0,15
2 Հանրային ցանցից դեպի բջջային ցանց	0,125	0,025	0,15

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԿԱՊԻ ԲՋՋԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԱՅԻՆ (EASY CARD) ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

ՀԱՄԱԿԱՐ

	Սակագին (ԱՄՆ դոլարով) առանց ԱԱՀ	ԱԱՀ (ԱՄՆ դոլարով)	Սակագին (ԱՄՆ դոլարով) ԱԱՀ-ով
1 Բջջայինից-բջջային եւ բջջայինից հանրային հեռախոսացանց	0,35	0,07	0,42
2 Հանրային ցանցից դեպի բջջային ցանց	0,125	0,025	0,15

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ

Գիշերվա ժամը 23.00-ից մինչեւ առավոտյան ժամը 7.00-ը բջջային ցանցից բջջային եւ հանրային ցանցեր եւ հանրային ցանցից դեպի բջջային ցանց խոսակցությունների համար կիրառվում է 30 տոկոս զեղչ սակագին:

ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

«Իմաստասեր հայորդի» հասարակական կազմակերպությունը հրավիրում է մասնակցելու տոնախմբության:

Հեռ. 58 23 39

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 3. 07. 2002 Գինը՝ 100 դրամ